

**T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI**

**LİSE TARİH DERSLERİNDE FATİH PROJESİ'NDE KULLANILAN
AKILLI TAHTA VE TABLET BİLGİSAYARA İLİŞKİN ÖĞRENCİ
GÖRÜŞLERİ (KARABÜK ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS

**Hazırlayan
Hanifi ASLAN**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ahmet Sait Candan**

**Karabük
HAZİRAN / 2018**

**T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI**

**LİSE TARİH DERSLERİNDE FATİH PROJESİ'NDE KULLANILAN
AKILLI TAHTA VE TABLET BİLGİSAYARA İLİŞKİN ÖĞRENCİ
GÖRÜŞLERİ (KARABÜK ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS

**Hazırlayan
Hanifi ASLAN**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ahmet Sait CANDAN**

**Karabük
HAZİRAN / 2018**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
DOĞRULUK BEYANI.....	5
ÖNSÖZ.....	6
ÖZ.....	7
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	8
ABSTRACT.....	9
ARCHIVE RECORD INFORMATION.....	10
KISALTMALAR LİSTESİ	11

GİRİŞ

ARAŞTIRMANIN KONUSU.....	15
PROBLEM CÜMLESİ.....	18
ALT PROBLEMLER	18
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	19
ARAŞTIRMANIN SINIRLARI, KARŞILAŞILAN PROBLEMLER	20
TANIMLAR.....	20

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. Tarih Öğretimi	23
1.2. Teknoloji Kavramı.....	29
1.3. Tarih Öğretiminde Kullanılan Öğretim Yöntemleri	29
1.4. Tarih Öğretiminde Teknoloji Kullanımı.....	31
1.4.1. Fatih Projesi ve Teknoloji Kullanımı	35
1.4.1.1.Donanım ve Yazılım Alt Yapısı.....	37
1.4.1.2.E-İçeriğin Sağlanması ve Yöneltilmesi.....	37
1.4.1.3.Öğretim Programlarının Etkin Bilişim Teknolojileri ile Kullanımı.....	38
1.4.1.4.Bilişim Teknolojileri Kullanımı İçin Öğretmenlere Hizmet İçi Eğitim.....	39

1.4.1.5. .... Bilinçli, Güvenilir, Yönetilebilir ve Ölçülebilir Bilişim Teknolojileri ve İnternet Kullanımı	40
1.4.2. Fatih Projesinin Hedefi ve Uygulama Aşamaları.....	42
1.4.3. Fatih Projesi'nin Maliyeti	43
1.4.4. Fatih Projesi'nin Amacı	44
1.4.5. Ortaöğretim Tarih Derslerinde Fatih Projesinin Kullanımı.....	45
1.4.5.1.Akıllı Tahtaların Tarih Öğrenimine ve Öğretimine Katkısı	45
1.4.5.2.Akıllı Tahtaların Tarih Öğreniminde ve Öğretimindeki Sınırlılıkları.....	47
1.4.5.3.Tablet Bilgisayarların Tarih Öğrenimine ve Öğretimine Katkısı.....	48
1.4.5.4. Tablet Bilgisayarların Tarih Öğreniminde ve Öğretimindeki Sınırlılıkları	49
1.5. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar ve Uygulamalar	50
1.6. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar ve Uygulamalar	54
2. BÖLÜM	
YÖNTEM	
2.1. Araştırma Modeli.....	56
2.2. Evren ve Örneklem	56
2.3. Veri Toplama Aracı	57
2.4. Verilerin Toplanması ve Veri Analizi	58
3. BÖLÜM	
BULGULAR VE YORUMLAR	
3.1. Tablet Bilgisayar Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşleri.....	59
3.2. Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	60
3.3. Fatih Projesine Yönelik Öğrenci Görüşleri	61
3.5. Çeşitli Değişkenlere Göre Bulgular	62
3.5.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Tablet Kullanımı İle İlgili Bulgular	62
3.5.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Akıllı Tahta Kullanımı İle İlgili Bulgular	63
3.5.3. Cinsiyet Değişkenine Göre Fatih Projesi'ne İlişkin Bulgular	63
3.5.4. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Tablet Kullanımı İle İlgili Bulgular	64
3.5.5. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Akıllı Tahta Kullanımı İle İlgili Bulgular	64
3.5.6. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Fatih Projesi'ne İlişkin Bulgular	65

3.5.7. Okul Türü Değişkenine Göre Tablet Kullanımına İlişkin Bulgular	66
3.5.8. Okul Türü Değişkenine Göre Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Bulgular	67
3.5.9. Okul Türü Değişkenine Göre Fatih Projesi'ne İlişkin Bulgular	68

SONUÇ VE ÖNERİLER

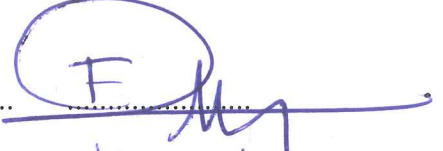

SONUÇ.....	69
ÖNERİLER.....	74
EK 1.....	88
ANKET FORMU	88
TABLolar LİSTESİ.....	90
ÖZGEÇMİŞ.....	91

TEZ ONAY SAYFASI

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Hanifi ASLAN'a ait "Lise Tarih Derslerinde Fatih Projesi'nde Kullanılan Akıllı Tahta Ve Tablet Bilgisayara İlişkin Öğrenci Görüşleri (Karabük Örneği)" adlı bu tez çalışması Tez Kurulumuz tarafından Tarih Yüksek Lisans / Doktora programı tezi olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

	Akademik Unvanı, Adı ve Soyadı	İmzası
Tez Kurulu Başkanı	: Prof. Dr. Fatih AYDILU	
Danışman Üye	: Doç. Dr. Ahmet Sait CANDAN	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Arzu EK	

Tez Sınavı Tarihi: 08/06/2018

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışımında alıntı yaparak kullandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

11.06.2018

Hanifi ASLAN

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, Karabük ve Safranbolu'da Fatih Projesi'nin uygulandığı 10 lisede tarih derslerinde etkileşimli tahta ve tablet bilgisayar kullanımı hakkında, tarih dersini alan öğrencilerin görüşleri, tarama modeli ile sunulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma dört bölümden oluşmakta olup, birinci bölümde; konu ile ilgili kavramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar, ikinci bölümde; konunun araştırma yöntemi, üçüncü bölümde; bulgu ve yorumlar, dördüncü bölümde ise sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Bu araştırmanın konusunun seçiminden, araştırmanın sonlandırılmasına kadar bana desteklerini esirgemeyen değerli danışmanım, Doç. Dr. Ahmet Sait CANDAN'a, teşekkür ederim.

Çalışmanın tüm aşamalarında bana yardımcı olan Prof. Dr. Fatih AYDIN, Doç. Dr. Ali Çağatay KILINÇ ve Doç. Dr. Osman ÇEPNİ'ye ve anketlerin uygulanmasında destek veren öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ederim. Anketlere samimi cevaplar verdiklerine inandığım değerli öğrencilere ve son olarak benim bu seviyelere kadar gelmemde desteklerini her zaman yanımda gördüğüm aileme teşekkürlerimi borç bilirim.

Hanifi ASLAN

Haziran-2018

ÖZ

FATİH Projesi, Türkiye genelinde, pilot uygulamaları yapılmış olan ve 2010 yılından sonra yaygınlaştırılmaya çalışılan bir eğitim projesidir. Bu projede kullanılan teknolojilerin başında akıllı tahta ve tablet bilgisayar gelmektedir. Akıllı tahta ve tablet bilgisayarların, lise tarih derslerinde kullanımı konusunda çalışma yapılmaması dikkat çekicidir. Bu çalışma, 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında, Karabük ili ve Safranbolu ilçesinde FATİH Projesi'nin uygulandığı liselerdeki tarih derslerinde, Fatih Projesi, akıllı tahta ve tablet bilgisayara ilişkin öğrenci görüşlerini ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın evrenini, FATİH Projesi'nin uygulandığı 10 lisedeki, 10. ve 11. sınıfta eğitim gören 487 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmadaki veriler, mevcut durumu örneklemi dikkate alarak, tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada yer alan bulgular uzman görüşleri doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Likert tipi ölçme aracı ile elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda verilerden elde edilen bilgilere göre, lise tarih derslerinde tablet bilgisayar kullanımına yönelik öğrenci katılımı orta düzeydedir. Akıllı tahta kullanımına yönelik ise üst düzey katılım göstererek olumlu bir durum belirtmişlerdir. Fatih Projesine ait görüşte ise öğrencilerin projeye ilişkin görüşlerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin algılarında bu üç durum içinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Öğrencilerin tarih derslerinde akıllı tahta kullanımı ve Fatih Projesi hakkındaki görüşleri, sınıf düzeyi değişkeni açısından incelendiğinde üst sınıf öğrencilerin alt sınıfa göre daha olumlu ve daha üst düzey katılım gösterdikleri görülmüştür. Okul türü değişkenine göre de, tarih derslerinde tablet kullanımı, akıllı tahta kullanımı ve genelde Fatih Projesi hakkında öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tarih Öğretimi, Fatih Projesi, Akıllı Tahta, Tablet Bilgisayar.

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Lise Tarih Derslerinde Fatih Projesi'nde Kullanılan Akıllı Tahta ve Tablet Bilgisayara İlişkin Öğrenci Görüşleri (Karabük Örneği)
Tezin Yazarı	Hanifi ASLAN
Tezin Danışmanı	Doç. Dr. Ahmet Sait CANDAN
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	2018
Tezin Alanı	Tarih
Tezin Yeri	KBÜSBE – KARABÜK
Tezin Sayfa Sayısı	91
Anahtar Kelimeler	Tarih Öğretimi, Fatih Projesi, Akıllı Tahta, Tablet Bilgisayar.

ABSTRACT

Fatih Project, a pilot study having done across Turkey and become common a education project after 2010. One of most used technology is to smart board and tablet pc in this project. Smart board and tablet pc hasn't done any studies in History science.

In this study was to carry out opinion of students' towards use of Fatih Project, smart board and tablet Pc Karabük province also Safranbolu distict which was the practice on high school of History lessons Fatih project in 2014-2015 education and training year.

The sample of research is to made of 487 students', teaching 10 and 11 class on 10 highschool in Karabük. The data of study was to be done by general survey model according to sample. The findings of Research was to take on Likert type scale, done by researcher in parelel to expert's judgement.

According research result of data, tablet pc usage Towards participate of students' are medium level. By contrast with to smart board is to be positive situation due to participating high level. The opinion of students' taking history lesson by Fatih project is to medium level. Pertaining to various differences between genders wasn't any meaning distinctness among three condition. Smart board usage and contribution of Fatih Project on History learning was to taken high level participation also more meaningful according tounder class when analyzed class in terms of class level of variable. Pertaining to school type variable using tablet and smart board was to obtain meaningful variable among students' judgement on History learning.

Key Words: Teaching History, FATİH Project, Smart Board, Tablet Computer.

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Students Views For Smart Board And Tablet Computer Used In Fatih Project On High School Of History Lessons
Author of the Thesis	Hanifi ASLAN
Advisor of the Thesis	Doc. Dr. Ahmet Sait CANDAN
Status of the Thesis	Master of Education
Date of the Thesis	2018
Field of the Thesis	History
Place of the Thesis	KBUSBE-KARABUK
Total Page Number	91
Keywords	Teaching History, FATİH Project, Smart Board, Tablet Computer.

KISALTMALAR LİSTESİ

BİAK:	Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu
BİT:	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
BT:	Bilişim Teknolojileri
F. :	Frekans
FATİH:	Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
GIAE:	Grolier İnternational Americana Encyclopedia
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
Para.:	Paragraf
S. :	Sayı
Ss. :	Standart sapma
TÜBİTAK:	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
$\bar{x}$:	Aritmetik ortalama

GİRİŞ

Geçmişten günümüze insanlık bildiklerini yeni nesillere aktarmak için çeşitli yollar ortaya koymuştur. Bu aktarma faaliyetinin eğitim olarak tanımlanması, eğitimin doğrudan veya dolaylı olarak ilk insandan günümüze kadar gelen bir faaliyet olması önemlidir. Her bireyin yeterlilikleri ya da yetersizlikleri ne olursa olsun bireysel olarak yaşam amacına ulaşabilmesi ve gizil güçlerini kullanabilmesi ve de bu güçleri geliştirebilmesi için yapılabilecek en iyi yardımın eğitim olarak kabul edilmesi gerekmektedir (Aslan, 2008: 13).

Eğitim birçok kişi tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan bir kısmı ürün odaklı tanım olurken diğer bir kısmı ise süreç odaklı tanım olmuştur. Eğitim, bir görüşe göre, okullarda ve üniversitelerde yürütülen düzenli eğitim etkinlikleri, eğitim konusundaki geleneksel görüşün bir anlatımıdır. Diğer bir görüşe göre ise, düzenli bir öğretimin yanında, televizyon izleme, başkaları ile ilişkiler, aile yaşamı gibi çoğu zaman okullardaki biçimsel öğretimden daha çok zaman alan ve daha güçlü etkileri olan başka deneyimleri de kapsayan ve yaşam boyu süren süreçtir (GIAE, 1993: 252). Süreç odaklı tanımlardan bir diğerinde de eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısıyla kasıtlı olarak, istendik davranış değişikliği meydana getirme süreci diye tanımlanmıştır (Aslan, 2008: 13). Thorndike'e göre eğitim, plastik maddelere şekil verme işi olmadığı gibi boş olan kafaları doldurmak ya da kuvvet oluşturmak da değildir. Eğitim, başarısızlığı ortadan kaldırmak ve en yararlı formları seçmek üzere sağlıklı beden ve ruh hayatı için olanak sağlamak, arzulanan düşünsel ve duygusal uğraşları uyarmak ve yöneltmek olarak tanımlanmıştır (Gürkan, 1998: 85).

Eğitim insanoğlunun felsefe, matematik, fen ve sosyal bilimler alanında ortaya koyduğu bilimsel bilgi mirasının öğrencilere öğretilmesinin yanında, her toplumun ortak kültürünün yeni nesle aktarım süreci olarak tanımlanmıştır. Ayrıca içinde yaşanılan toplumun kültürünü, o kültüre ait öğrencilere aktararak o topluma aidiyet ve o toplumun bir üyesi olduğu bilincini kazandırma işi olarak da tanımlanmıştır (Demircioğlu, 2014: 1179).

Durkheim, eğitimi bir tanımda, her şeyden önce toplumun bizzat kendi yaşama şartlarını devamlı olarak yenilemesine yarayan bir vasıta olarak tanımlarken (Tunç, 1969: 83), diğer bir tanımda, olgun nesiller tarafından henüz yetişmemiş nesillere

yapılan bir etki olarak tanımlamıştır. Eğitimin konusunu ise çocukta, genelde siyasi toplumun, özelde ise gireceği özel çevrenin kendisinden istediği, beklediği fikri, ahlâki ve bedeni halleri aşılacak ve de geliştirmektir, diye tanımlamıştır (Ata, 2013: 37). Son olarak eğitim, kişinin zihni, bedeni, duygusal, toplumsal yeteneklerinin ve davranışlarının en uygun şekilde ya da istenilen bir doğrultuda geliştirilmesi, ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar ve bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümü şeklinde tanımlanabilir (Akyüz, 2012: 2).

Bu eğitim tanımlarında da yer alan kültür, değerler, süreç, davranışlar ve geçmişi günümüze bağlayan vasıta olması gibi durumlar, eğitimi tarihselleştiren kavramlardır. Bu nedenle tarihi eğitimden ayırmak mümkün değildir.

Öğretim ise çeşitli şekillerde tanımları yapılmış olmakla beraber, bireyin yaşam boyu devam eden eğitiminin okulda, planlı ve programlı biçimde yürütülen kısmı veya öğrenmenin gerçekleşmesi ve kişide istenen davranışların gelişimi için uygulanan süreçlerin tamamı olarak tanımlanmaktadır (Varış, 1998: 10-11).

Öğretim, yaşam boyu devam eden eğitimin, belirli zaman aralıklarında, belirli yerlerde ve sistemli olarak bireylere kazandırılmasına denir. Öğretim bir başka tanımda ise, teşkilatlı ve düzenli olarak genellikle bir öğretim kurumunda, öğretmenler tarafından öğrencilere, araç gereç kullanılarak bilgi aktarılması ve öğretilmesi çalışmalarının tümüne denir. Ayrıca öğretim öğrenmenin gerçekleşmesi için girişilen düzenli, teşkilatlı ve planlı çalışmaların tamamına denir (Akyüz, 2012: 2).

Eğitim ve öğretim bir milletin gelişimini sağlamasında en önemli etkenlerdendir. Tarih öğretimi de aynı şekilde geçmişin tecrübelerini geleceğe aktarma da önemli bir yere sahiptir. Eğitim ve öğretiminde tarihe yer vermeyen bir milletin geçmişle bir bağının kalmayacağı ve geleceğe de herhangi bir umutla bakamayacağı açıktır.

Türkiye’de ilk defa tarih öğretimi üzerinde durulması, Cumhuriyet’in ilk yıllarında eğitim üzerine çalışmaların yoğunlaşmasıyla başlamıştır. Tarih öğretimi üzerine yapılan çalışmalar ise öncelikle geçmişten kalma müfredatı, kitapları, öğretim metotlarını değiştirmek ve bunun yanında da bir takım eleştirilere yer vermek olmuştur (Çapa, 2002: 40).

Cumhuriyetin ilk yıllarında hazırlanan tarih kitaplarının içeriğinde önemli değişiklikler yapılmakla beraber geçmişin izleri tamamen silinemediğinden dolayı, 1930

yılı öncesinde bile birçok eleştirilere neden olmuştur. 1931 yılı sonrasında ise “*Türk Tarihi Tetkik Heyeti*” tarafından hazırlanan “*Türk Tarihinin Ana Hatları*” isimli kitap, sınırlı sayıda basılıp tarihçilerin görüşleri alınmış ve sonrasında kitabın giriş bölümü yetmiş bin adet basılıp dağıtılarak kamuoyunun *Türk Tarih Tezi*’nden haberdar olması amaçlanmıştır (Çapa, 2012: 21). Ülke içerisindeki bu gelişmelere bağlı olarak gelişim ve değişim yaşayan tarih öğretimi, bu yüzyılda barışın sağlanması, insanlığa saygılı bireylerin yetiştirilmesi, yurttaşlık bilincinin oluşturulması ve uluslararası dayanışmanın gerçekleşmesi gibi nedenlerle büyük önem arz eder hale gelmiştir. Her ne kadar tarih öğretimi üzerinde yapılan değişimler, ikinci dünya savaşını engelleyememiş olsa da, ikinci dünya savaşı sonrasında bile tarih öğretimi üzerinde çalışmalara devam edilerek bu amaçlara ulaşmak hedeflenmiştir (Demircioğlu, 2006: 134).

İkinci Dünya Savaşı sonrasında özellikle 1960 yılına gelindiğinde tarih öğretiminin bireyleri yaşama hazırlama özelliğinin öne çıkarılması gerektiğini savunanlar artmıştır. İngiltere merkezli yapılan çalışmalarda tarih dersleri ile hedef kitleye pratik beceri ve kalite kazandırmak amaçlanmıştır (Demircioğlu, 2012: 4).

Tarih öğretiminde, ileri düzey toplumlarda, özellikle 1970 yılı sonrasında birçok değişimler yaşanmış, öğrenci pasif konumdan zamanla daha aktif bir konuma getirilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin tarih öğretiminde daha aktif bir konuma getirilmeye çalışılmasında, tartışmalar, oyunlar, eleştirel değerlendirmeler, grafikler, harita yaptırımı ve farklı kaynakların kullanılmasının daha etkili olacağı düşünülmüştür. Türkiye’de de gelişen bu durum sonucunda, öğretmen merkezli eğitim anlayışından öğrenci merkezli eğitime ve öğrencinin aktif konuma getirilmesi için işbirlikli öğrenme gibi aktif öğrenme yöntemlerine geçilmeye 1980 yılı sonrasında çalışılmıştır (Yıldız, 2003: 185).

1990’lı yıllarda dersin amaçlarına bağlı olarak öğrencinin, kuru ezber ve düz anlatımın dışında, daha çok ilgi göstereceği düşünülen resmi belgeler, fotoğraflar ve tarihsel malzemeler gibi birinci el kaynakların, öğrencilere sunulmasının daha gerekli olduğu belirtilmiştir (Işık, 2011: 1324).

Tarih öğretiminde en önemli bilgi kaynakları ders kitapları olmakla beraber 1993 yılında, resmi birliktelik sağlayan Avrupa’da yer alan milli ve bölgesel tarih öğretmenleri, ders kitaplarında olması gereken bir takım ilkeler yayınlamışlardır (Yıldız, 2003: 184).

- *Ders kitaplarının sınırları zorlayıcı olması,*
- *Aktif ve yaratıcı olması,*
- *Eğitimsel alanda yenilikler barındırması,*
- *Yaş seviyesine ve yeteneklere uygun olması,*
- *Tek yönlü olmaması,*
- *Dili ilerletici olması,*
- *Ders programını tümüyle kapsamı içine alması,*
- *Teknolojiyi kullanmaya açık olmasıdır.*

Öğretmen anlatımına dayanan bir tarih öğretiminin, gelişen ve değişen dünyanın teknolojisine ayak uydurması kaçınılmaz olmakta ve tarih öğretimi, kara tahta ve tebeşirden akıllı tahtaya, tahta kalemler ve not defterlerinden tablet bilgisayarlar geçmenin mücadelesini verir hale gelmiştir. Bu yeni teknolojilerin ve düşüncelerin tarih öğretiminde ne kadar başarılı olacağı ise tartışmaya açık bir konudur.

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Son yüzyılda insan hayatının bir parçası haline gelen teknoloji, insanlığa her alanda ve her yerde kolaylık sağlamaktadır. Bu alanların en önemlilerinden birisi de eğitim ve öğretimdir. Eğitim öğretimde teknoloji kullanımının, öğrencilerin derslerde öğrendiklerinin büyük ölçüde kalıcı olmasını sağladığı düşünülmektedir.

Bilim insanları da derslerde kullanılan eğitim teknolojilerinin ve araç gereçlerin eğitimde çok önemli bir yerinin olduğunu, dersleri bu materyallerle işlemenin öğrencilerin derslerde öğrendiklerinin kalıcılığında büyük etkisi olduğunu belirtmektedirler (Kurtde, 2008: 49).

Tarih, konu itibariyle eski zamanlarda yaşanan bir takım olaylardan ve tarihlerden oluştuğundan sınıfta öğrencilerin anlamakta zorlandığı soyut bir ders olarak belirtilmektedir. Geçmiş bugüne getirerek, öğrenciler için bu dersi daha anlaşılır ve zevkli kılmak mümkündür. Bunun için de, yollar, köprüler, saraylar ve kaleler gibi tarihsel çevrenin; geçmişten kalan para, kılıç, ferman vb. çeşitli tarihsel nesnelerin kullanılabileceği belirtilmektedir (Demircioğlu ve Turan, 2012: 5).

Türkiye’de eğitim ve öğretimi geliştirmek için 2010 yılında başlatılmış olan Fatih Projesi (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) hakkında çeşitli araştırmalar yapılmıştır.

Yapılan çalışmalarda;

Fatih Projesi pilot öğretmenlerinin pedagojik uygulamalarının uluslararası öğretmen standartları ile karşılaştırılması üzerine yapılan çalışmada, öğretmenlerin uluslararası eğitim teknoloji standartlarına yönelik pedagojik uygulamalarının, öğrencilere tutum ve davranış boyutunda model olarak teşvik etmede bazı eksiklikler olduğunu göstermiştir (Çağlar, 2012).

Bağcı (2013)’nın Fatih Projesi’nde yer alan akıllı tahtaya yönelik ortaöğretim öğrencilerinin görüşleri üzerine yaptığı incelemede, akıllı tahtaya yönelik öğrenci görüşlerinin orta düzeyde olduğu ve bunun sınıf, cinsiyet gibi değişkenlerde farklılık göstermediği ortaya konulmuştur.

Kocaoğlu (2013)’nun Kayseri ilinde lise öğretmenlerinin Fatih Projesi teknolojilerini kullanmaya yönelik öz-yeterlilik inançları üzerine yaptığı bir çalışmada ise, öğretmenlerin öz-yeterlilik inançlarının orta düzeyde olduğu ve bunun mezun oldukları fakülte türü, kıdem farkı ve yaşa göre anlamlı farklılık oluştururken cinsiyete göre bir farklılık oluşturmadığı belirtilmiştir.

Karakaya (2013)’nın, Fatih Projesi pilot ortaöğretim kurumlarında kimya öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi yeterlikleri üzerine yaptığı çalışmasında, kimya öğretmenlerinin öz-yeterliliklerinin yüksek olmadığı ve bunun cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı ancak lisans ve yüksek lisans mezunları arasında bir farklılık görüldüğü tespit edilmiştir.

Kırali (2013)’nin, Fatih Projesi kapsamındaki Tablet-PC uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri üzerine yazdığı yüksek lisans tezinde, öğrencilerin derslerde tablet kullanımının olumlu olduğu görüşünde olduklarını ortaya koymuştur.

Koçak (2013)’ın, Erzincan ilinde Fatih Projesi kapsamındaki etkileşimli tahta uygulamalarına yönelik öğretmen tutumlarını incelediği çalışmasında, öğretmenlerin etkileşimli tahta kullanımını genel olarak olumlu bulduklarını ve bunun kullanım sıklığı haricindeki değişkenlerde farklılık göstermediğini belirtmiştir.

Yeni Palabıyık (2013) da hizmet içi İngilizce öğretmenlerinin teknolojiye uyum sağlamaya ilgili öz-yeterlilik inanışlarını incelemiş ve öğretmenlerin bu konudaki inanışlarının yüksek seviyede olduğunu belirtmiştir.

Fatih Projesi kapsamında yer alan öğretmen ve öğrencilerin projeden beklentileri ve bilişim teknolojileri kullanımına karşı algılarının araştırıldığı, Salman (2013)'in çalışmasında, öğrencilerin teknolojilerde yer alan eğitsel içeriklerin öğrenmeyi kolaylaştırdığı yönünde bir algı içinde olduklarını saptamıştır.

Yörük (2013) de, resmi ve genel liselerde bulunan yönetici, öğretmen ve öğrencilerin teknolojiye karşı tutumları ve Fatih Projesi'ni kullanım düzeylerine ilişkin görüşlerini incelemiş ve genelde teknolojiye ve onun getirilerine karşı olumlu tutum içindeyken Fatih Projesi kullanım düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Sayır (2014)'in İngilizce derslerinde kullanılan akıllı tahtalara karşı öğretmen ve öğrenci tutumları ve akıllı tahta kullanımının İngilizce konuşma becerisinin öğrenilmesi ve öğretilmesi üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmasında akıllı tahtalara karşı öğretmen ve öğrenci tutumlarının olumlu olduğu ve İngilizce konuşma becerisini de olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

Polat (2014) öğretmen adaylarının Fatih Projesi çerçevesinde e-içerik geliştirme becerilerinin değerlendirilmesi üzerine bir çalışma yapmış ve Altın (2014) da öğrenci, öğretmen, yönetici ve veli bakış açısıyla Fatih Projesi'ni incelemiştir.

Fatih Projesi kapsamında pilot olarak belirlenen okullarda görev yapan öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) öz yeterliliklerinin incelendiği, Karataş'ın (2014) çalışmasında sonuçlar orta ve ileri düzey olarak olumlu olarak görülmüştür. Genç, bekâr ve bilgisayara sahip olan öğretmenlerin kendilerini daha yeterli hissettikleri ortaya konulurken içerik ve program alt yapısı projenin eksikliği olarak saptanmıştır.

Hörküç (2014), İstanbul'da Fatih Projesi'nin uygulanmasına ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerini incelediği çalışmasında, tablet bilgisayar ve etkileşimli tahta arasında etkileşim kurulamadığını, tablet bilgisayarların derslerde kullanılmadığını ve teknik destek gibi sebeplerle Fatih Projesi'nin tam olarak faal olmadığını belirtmiştir.

Son olarak Ünal'ın (2015), Yozgat'ta ortaöğretim tarih derslerinde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini ortaya koyduğu çalışmasında, akıllı tahtanın öğrenci görüşlerine göre tarih derslerinde çok faydalı olduğu ve çok az olan olumsuzlukların da alınacak olan önlemlerle giderilebileceği belirtilmiştir.

Fatih projesi yukarıda da belirtildiği üzere farklı yönlerden incelenmiştir. Bu çalışmalardan yalnızca birisi Tarih Öğretimi hakkında olmakla birlikte, diğer çalışmalar, tarih alanında da değildir. Yapılmış olan çalışmalara bakıldığında, Kimya Eğitimi,

İngilizce Öğretmenliği, İşletme, Büro Yönetimi Eğitimi, Yeni Medya, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi ve Bilgi Teknolojileri, İletişim, Eğitim Bilimleri anabilim dallarında olduğu görülmektedir.

Yukarıda da görüldüğü üzere, yapılmış olan çalışmalarda Fatih Projesi'nde yer alan tablet bilgisayarların ve akıllı tahtaların, lise tarih derslerinde kullanımı hakkında öğrenci görüşlerinin ne düzeyde olduğunun bilinmesi ihtiyaç haline gelmiştir. Bu çalışma ile Fatih Projesi'nin değerlendirilmesi açısından eksik olan bu yönü, Karabük il merkezinde ve Safranbolu ilçesinde Fatih Projesi'nin uygulandığı liselerdeki 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri dikkate alınarak giderilmeye çalışılmıştır.

PROBLEM CÜMLESİ

Fatih Projesi'nde kullanılmakta olan, tablet bilgisayar ve akıllı tahtanın, lise tarih derslerinde kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?

ALT PROBLEMLER

Bu çalışmada problem cümlesinden hareketle şu alt problemlere cevap aranmaktadır:

1. Tarih dersinde tablet bilgisayar kullanımı hakkında öğrenci görüşleri nedir?
  - Öğrencilerin Tarih dersinde tablet bilgisayar kullanımı hakkındaki görüşleri “*sınıf düzeyi*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
  - Öğrencilerin Tarih dersinde tablet bilgisayar kullanımı hakkındaki görüşleri “*cinsiyet*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
  - Öğrencilerin Tarih dersinde tablet bilgisayar kullanımı hakkındaki görüşleri “*okul türü*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Tarih dersinde akıllı tahta kullanımı hakkında öğrenci görüşleri nedir?
  - Öğrencilerin Tarih dersinde akıllı tahta kullanımı hakkındaki görüşleri “*sınıf düzeyi*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
  - Öğrencilerin Tarih dersinde akıllı tahta kullanımı hakkındaki görüşleri “*cinsiyet*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

- Öğrencilerin Tarih dersinde akıllı tahta kullanımı hakkındaki görüşleri “*okul türü*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

3. Öğrencilerin Tarih dersinde Fatih Projesi’nin kullanımı hakkında görüşleri nedir?

- Öğrencilerin Tarih dersinde Fatih Projesi kullanımı hakkındaki görüşleri “*sınıf düzeyi*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Öğrencilerin Tarih dersinde Fatih Projesi kullanımı hakkındaki görüşleri “*cinsiyet*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Öğrencilerin Tarih dersinde Fatih Projesi kullanımı hakkındaki görüşleri “*okul türü*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Eğitimde yeni gelişmelere bağlı olarak geliştirilen Fatih Projesi’nde kullanılan tablet bilgisayarın ve etkileşimli tahtanın tarih derslerinde kullanımı hakkında öğrenci görüşlerinin ne düzeyde olduğu bilinmemektedir. Bu çalışma öğrencilere uygulanacak ölçme aracı ile lise tarih derslerinde tablet bilgisayarın ve akıllı tahtanın cinsiyet, sınıf düzeyi ve okul türü değişkenleri de dikkate alınarak öğrencilerin görüşlerinin ne düzeyde olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Sosyal bilimlerin öğretiminde kullanılan eğitim teknolojileri genel olarak kara tahta, kitap, tepegöz, projeksiyon vb. olmuştur. Eğitimdeki yeni gelişmelerle yeni teknolojilerde eğitimde kullanılmaya başlanmış ve bunların en önde geleni de tablet bilgisayarlar ve akıllı tahtalar olmuştur. Özellikle Türkiye’de lise ve dengi okullarda bu teknolojiler devlet desteğiyle Fatih Projesi kapsamında tüm öğrencilere ulaştırılmaya çalışılmaktadır.

Bu araştırmada Fatih Projesi’nin ve bu projenin içerisinde yer alan tablet bilgisayar ve akıllı tahtanın tarih dersinde kullanımı ile ilgili öğrenci görüşlerinin ne düzeyde olduğu araştırılmış ve onların görüşleri sayesinde bu projenin bir yönden analizi yapılmış olacaktır. Bu çalışma, projede varsa olumsuz durumların ortadan kalkmasına ve de öğrenci ve öğretmenlerin bu proje ile birlikte derslerde daha aktif olmalarına katkı sunacaktır.

Bu çalışma sonunda elde edilen bulgulardan hareketle çıkan sonuçlar, Fatih Projesi'nin tarih derslerinde uygulanmasının ne derece faydalı olduğu konusunda, hem projenin yöneticilerine hem de öğretmenlere güzel bir örnek sunmuş olacaktır. Bununla beraber, araştırmacı tarafından Fatih Projesi'nde kullanılan tabletlerin ve akıllı tahtaların tarih derslerinde kullanımı ile ilgili öğrenci görüşlerinin ne düzeyde olduğuna dair araştırma yapan bir anket hazırlanacak olmasıyla da bu alana katkı sunulacağı düşünülmektedir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLARI, KARŞILAŞILAN PROBLEMLER

Bu araştırmanın sınırları;

- Bu araştırma, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında sadece Karabük merkez ve Safranbolu ilçesinde yapılmıştır.
- Çalışma yalnızca Karabük il merkezinde ve Safranbolu ilçesinde Fatih Projesi'nin uygulandığı liselerden yalnızca 10 liseyi kapsamaktadır.
- Çalışma yalnızca Karabük il merkezinde ve Safranbolu ilçesinde projenin uygulandığı okullardaki öğrenim gören öğrenciler ve öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.
- Araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği öğrencilerin ankete verdikleri cevaplara bağlıdır. Araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği öğrencilerin o anki psikolojik ve çevresel durumlarından etkileneceği için bir kesinlik belirtilememektedir.
- Araştırma verileri elde edilirken resmi kurumlardan yeterli derecede bilgi alınamaması bir zorluk olarak ortaya çıkmıştır.
- Araştırmada kullanılan anketi uygulamak için izin alma süreci de çok uzun sürmüş ve çalışmanın daha kısa zamanda bitirilmesine engel olmuştur.

TANIMLAR

Eğitimde Fatih Projesi: Eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullardaki teknolojiyi iyileştirmek için bilişim teknolojileri araçlarının öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap edilecek şekilde ayarlanmasını ön plana alan eğitim projesidir. Ayrıca Proje, bilişim teknolojilerinin etkin olarak kullanılması için üniversiteye kadar olan öğretim seviyelerindeki okullara akıllı tahta

kurmayı ve öğretmenler ile öğrencilere de tablet bilgisayar vermeyi amaçlamaktadır (Altan ve Tüzün, 2011:108).

Öğretim Teknolojileri: Çeşitli şekillerde tanımı yapılmakta olan öğretim teknolojileri, eğitim teknolojileri ile karıştırılmaktadır. Genel anlamda öğretimin eğitimin içerisinde olduğu düşünüldüğünde, öğretim teknolojileri; öğrenmede kullanılan nesnelere yani, öğrenme ve öğretme sürecinde yer alması düşünülen her çeşit materyal ve araç-gereçleri tanımlamaktadır (Demirel ve Yağcı, 2009: 12).

Öğretim teknolojileri bir başka şekilde, eğitim programlarında yer alan bilgi, beceri, turum ve değerlerin öğrencilere kazandırılmasında kullanılan tüm araç, gereç ve kaynaklar olarak tanımlanmaktadır (Demircioğlu, 2012: 10).

Akıllı Tahta (Etkileşimli Tahta): Akıllı tahta bilgisayar ve projeksiyona bağlı olarak çalışan, dokunmatik ekran özelliğiyle beraber, önemli bir eğitim aracı haline gelmiş teknolojidir. İlk etkileşimli tahta Smart Teknoloji tarafından 1991 yılında üretilmiştir (Smart Tech, 2006: 5).

Bilgisayar ve projeksiyon ile birlikte çalışan, dokunmaya duyarlı büyük bir ekrana sahip olan eğitim aracıdır. Akıllı tahta aynı zamanda, öğrencilerin ve öğretmenlerin bilgiyi beceriyle kullanmalarına, tekrar etmelerine, bilgiyle etkileşmelerine ve de onların öğretime karşılık vermelerine izin veren, daha önce kullanılan birçok eğitim aracını (kitaplar, haritalar, vb.) içerisinde bulunduran bir araç olarak da tanımlanmaktadır (Tekelioğlu, Sürücü vd., 2010: 1).

Akıllı tahta bir diğer tanımında ise, bilgisayar ve projektöre bağlı olarak çalışan beyaz tahtaya denilir. Akıllı tahtalar aynı zamanda dokunmatik olup, özel bir kalemle bu beyaz tahta bilgisayar ekranına çevrilebilmektedir (Turan, 2012: 217).

Tablet Bilgisayar: Eğitim ortamlarında da kullanılan kablosuz iletişim ve ağ erişimi ile diğer cihazlarla da etkileşimli olarak çalışabilen, gerekli donanım ve yazılıma sahip ve işlemlerin ekran üzerinde yapılabilmesine fırsat tanıyan cihazlardır (Keser, 2014: 14). Ayrıca, dijital bir kalemle kontrol edilebilen, klavyeye veya fareye ihtiyaç duymayan eğitimde de öğrenci ve öğretmenlere yardımcı olması için kullanıma alınan dizüstü bilgisayar olarak da tanımlanabilir.

Tablet bilgisayar, önceki tanıma benzer olarak, dokunmatik ekranı üzerinden parmak veya özel kalem ile kontrolü sağlanabilen ve el yazısı tanıma özelliği ile de, özel kalem ile yazı yazmaya olanak tanıyan hafif ve küçük bilgisayarlar olarak da tanımlanmıştır (Turan, 2012: 219).

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. Tarih Öğretimi

Tarih öğretiminde, Parson, Strom, Fines ve Lee gibi araştırmacılar, tarihin amacını ve tarih öğretimini oluşturan ana etmenleri üç değişik görüş ile belirtmişlerdir. Birinci görüşün, tarih öğretiminin öğrencinin kişisel gelişiminde bir öge olduğu, ikinci görüşün, tarih öğretiminin bir sosyalleşme aracı olarak kültürel mirasın aktarıcısı olduğu, üçüncü görüşün ise, tarih öğretiminin vatandaşlık eğitiminde bir araç olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir (Dilek, 2002: 33-34).

Tarih öğretimi, tarih dersinin amacına ulaşmak için kullanılan bir yol gibi düşünüldüğünde, öğrencilere yaratıcılık, üretkenlik, beraber çalışabilme, problem çözme ve bilimsel düşünme becerileri gibi temel becerilerin kazandırılması olarak tanımlanmıştır. Bir başka tanımda ise tarih öğretimi, ders kitaplarındaki bilgilerin aynısının tekrar edilmesi değil, bu dersler aracılığıyla daha etkin, üretken, yaratıcı ve problem çözme becerilerine sahip bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlamaktır (Demircioğlu, 2014: 1).

Tarih öğretiminin, Türkiye'deki öğretim kurumlarında, demokratik, insan haklarına saygı gösteren, sorumluluk sahibi olan, zamanlar arasındaki ilişkiyi kurmayı becerebilen ve araştırmayı seven yeni kuşaklar yetiştirmeyi hedefleyen bir dinamizm oluşturma çabası, biçiminde verilen bir toplumsallaştırma aracı şeklinde bilinmesi gerektiği de belirtilmektedir (Yıldız, 2003: 181).

Tarih biliminin amacından yola çıkılarak yapılan bir tanımda ise, tarih öğretimi, öğrencilere farklı tarih konularında bilgi kazandırmaya; öğrencileri tarihsel kavramlarla tanıştırmak onların bu kavramların önemini farkında olmasını sağlamaya ve bilgi ve becerilerini eğitimsel çalışmalar ile normal hayatlarında kullanabilme yeteneklerini geliştirmeye dair etkinliktir (Dinç, 2009: 1435).

Bu tanımlarla birlikte tarih öğretimi, bireyin, kendisini ve geçmişini tanıyan, demokratik haklarına sahip çıkan, zihinsel becerileri en üst seviyede kullanabilen, kendi milli değerini sahiplenen ve başka milletlerin değerlerine de saygı duyan bir vatandaş olabilmesi için gerekliliği zorunlu olan bir eğitim faaliyeti olarak kabul edilebilir.

Devletler kendi sistemlerini yerleştirmek veya meşru göstermek için tarihi kullanmışlardır. Devlet yöneticileri de tarihin önemine dikkat ederek bazı söylemlerde ve faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bunların başlıcaları Türkiye’de Mustafa Kemal, ABD’de Roosevelt, Rusya’da Lenin, İngiltere’de Churchill, Hindistan’da Gandhi gibi devlet adamlarının yanında; Stalin, Hitler, Franco gibi diktatrlerdir (Aslan, 2006: 163).

Tarih ğretimi, Türk eğitim sistemi içerisine Osmanlı’da, öncelikle saray çevresi ve ilmiye sınıfında kendine yer bulmuştur. Bunun yanında milliyetçiliğin Fransız İhtilali sonrasında Osmanlı coğrafyasında da yayılmasıyla tarih ğretimi daha fazla önem kazanmış ve ulusçu özellik gösteren tarih kitapları hazırlanmıştır. İlk olarak 1869 yılı Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile iptidai ve rüştiyelerde tarih dersi kapsamında Osmanlı tarihi ve umumi tarih okutulması öngörülmüştür (Acun, 2012: 35).

İkinci Meşrutiyet dönemi ile birlikte tarih öğretimine padişahların hayatları, çeşitli tarihi hikyeler, dünya tarihi ile ilgili bir takım bilgiler ve devamında zamanın yönetiminin propagandasını içeren malumatlar girmiştir. Aynı zamanda bu dönem içerisinde yapılan programda tarih dersleri ile ne amaçlandığı da belirtilmiştir (Sakaoğlu, 1995: 137). Milli mücadele dönemi sonrasında tarih ğretimi daha çok İslam ncesi Türk tarihine ve genel olarak tarih kültürü oluşturmaya yönelik olarak gelişmiştir. Türk ulusçuluğunun bu zamanda yazılan kitaplarda ağır bastığı ve bu kitaplarla cumhuriyet yönetiminin saltanattan daha iyi bir yönetim olarak benimsetilmeye çalışıldığı ortaya koyulmuştur (apa, 2002: 46).

Tarih ve tarih ğretimi her türlü farklı siyasal, toplumsal, kültürel, ekonomik, dinsel ve ideolojik gerekçelerle bir araya gelmiş olan tüm kişiler ve oluşumlar için ilgi odağı olmuştur. Bu durumda en önemli etken, kendi görüşlerinin savunulmasında ve meşruiyet kazandırılmasında tarihçilerden destek görmek istemeleridir. Bu kişi ve topluluklar tarihi, kendi görüşlerinin desteklenmesi konusunda önemli bir cephanelik ve yanlış ya da karşıt ellere geçtiğinde öldürücü bir silah olarak algılamışlardır (Aslan, 2006: 162).

Dünya üzerinde bulunan her devlet eğitim gibi çok önemli olan yaşamsal faaliyetlerinin içerisine, tarih ve ona bağlı olan bilim dallarını bir program dâhilinde almak zorundadır. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki eğitim programlarında, pragmatist eğitim felsefesinin etkisi görülmektedir. Özellikle John Dewey’in Türkiye’ye davet edilmesi, onun hazırladığı raporlar ve yaptığı görüşmelerin ardından hazırlanan

programlarda ve kitaplarda sınırlı da olsa John Dewey ve onun savunduğu pragmatist eğitimin etkisi görülmektedir (Ata, 1998: 10-11). Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren hazırlanan eğitim programlarından, tarih öğretimini ayrı düşünmek mümkün değildir. Bu nedenle tarih öğretiminde de John Dewey'in pragmatist etkisinin görülmesi kaçınılmazdır.

Devletlerin eğitim programlarında öğrencilere kazandırılması gerektiği düşünülen kazanımlar belirlenir. 1739 sayılı Türk Milli Eğitim Kanunu'nun genel amaçları buna örnek olarak verilebilir. Bu kanundaki amaçlar, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmayı; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek, hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmayı hedeflemektedir (MEB, 2011: 3).

Bu programa göre, tarih dersinin genel amaçları ise şöyledir;

- *Atatürk ilke ve İnkılâplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin, siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavratarak öğrencilerin laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmasını sağlamak,*
- *Geçmiş, bugün, gelecek algısında tarih bilinci kazandırmak,*
- *Türk tarihi ve Türk kültürünü oluşturan temel öge ve süreçleri kavratarak öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde sorumluluk almalarını sağlamak,*
- *Milli kimliğin oluşumunu, bu kimliği oluşturan unsurları ve milli kimliğin korunması gerekliliğini kavratmak,*
- *Geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak milli birlik ve beraberliğin önemini kavratmak,*
- *Tarih boyunca kurulmuş uygarlıklar ve yaşayan milletler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak,*
- *Türk milletinin dünya kültür ve uygarlığının gelişmesindeki yerini ve insanlığa hizmetlerini kavratmak,*
- *Öğrencilerin kendilerini kuşatan kültür dünyaları hakkında meraklarını gidermek,*

- *Tarihin sadece siyasi değil, ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsadığını fark ettirerek hayatın içinden insanların da tarihin öznesi olduğu bilincini kazandırmak,*
- *Tarih alanında araştırma yaparken tarih biliminin yöntem ve tekniklerini, tarih bilimine ait kavramları ve tarihçi becerilerini doğru kullanmalarını sağlamak,*
- *Öğrencilerin farklı dönem, mekân ve kişilere ait toplumlar arası siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz ederek bu etkileşimin günümüze yansımaları hakkında çıkarımlarda bulunmalarını sağlamak,*
- *Bariş, hoşgörü, karşılıklı anlayış, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlerin, önemini kavratarak bunların korunması ve geliştirilmesi konusunda duyarlı olmalarını sağlamak,*
- *Kendi kültür değerlerine bağlı kalarak, farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilmelerini sağlamak,*
- *Kültür ve uygarlığın somut olan veya olmayan mirası üzerinde tarih araştırmaları yaparak çalışkanlık, bilimsellik, sanatseverlik ve estetik değerleri kazandırmak,*
- *Öğrencilere tarihsel anlatıları yazılı ve sözlü ifade ederken Türk dilini doğru ve etkili kullanma becerisi kazandırmaktır (MEB, 2011: 4).*

Eğitimdeki değişimler, sonuç olarak öğretimde de bir takım yeniliklerin gelmesini sağlamıştır. Bu yeniliklerin başında da öğretimde materyal kullanımının yaygınlaştırılması gelmiştir. Eğitim ve öğretimde materyal kullanımı, öğretmeni destekleyici ve öğretimin de daha anlamlı ve kalıcı olmasını sağlaması bakımından, büyük önem taşımaktadır.

Hayatı teknoloji ile iç içe olan neslin derslere olan ilgisini daha iyi çekebilmek için, sosyal yaşamlarına uygun olan, eski geleneksel öğretimlerden ziyade, yeni çağdaş öğretilere yönelmek zorunluluk olmuştur. Çağdaş yeni teknolojilerin derslerde uygun olarak kullanılması, öğrencilerin derslere olan ilgisini ve katılımını arttıracak, bu şekilde de öğrencinin başarısı artmış olacaktır (Kaya ve Aydın, 2011: 180).

Yapılan bazı araştırmalarda, öğrenme ortamında ne kadar çok duyu organı işe koşulursa öğrenmenin daha kolay ve kalıcı olacağı ortaya koyulmaktadır (Toker, 2003: ?). Günümüz eğitim öğretiminde öğrencilerin, öğretmen ve okuldan çok, çevresel

faktörlerden etkilendiği belirtilmektedir. Öğrenme ortamında düz anlatım yöntemiyle yapılan bir ders; slâyt projektörü, tepegöz, bilgisayar vb. araçlar kullanılarak yapıldığında, öğrenciler için o ders daha anlamlı hale gelmekte ve öğrenciler bu gibi görsel, işitsel ve diğer edebi araçlarla (şiir, hikâye, roman vb.) daha fazla bilgi elde edeceği belirtilmektedir (Gündüz, 2018: 30).

Yapılan araştırmalarda öğrenilen bilgilerin; % 83'ünün görme, % 11'inin işitme, % 3,5'inin koklama, % 1,5'inin dokunma ve % 1'ini tatma duyularıyla edinildiğini ve zaman sabit olmakla kişinin; okuduklarının % 10'unu, işittiklerinin % 20'sini, gördüklerinin % 30'unu, hem görüp hem işittiklerinin % 50'sini, söylediklerinin % 70'ini, yapıp söylediklerin ise % 90'ının hatırladığı bilimsel olarak kanıtlanmıştır (Yeşilyurt, 2007: 301). Bu verilere bağlı olarak eğitim öğretim ortamlarında teknolojinin kullanımı ile öğrenci hem görececek hem işitecek hem de tekrarlarla öğrendiği bilgilerin kalıcılığına %70 oranında destek sağlamış olacaktır.

Türkiye'de de son yıllarda uygulamaya konan yapılandırmacı yaklaşım, kişilerin davranışlarına dair bilgilerinin ve o davranışların anlamının pasif sahibi değil aktif yapıcıları olarak görmektir. Öğrenci yapılandırmacı olarak, öğrenmeyi aktif, sürekli bir süreç olarak kabul eder, çevreden aldığı yeni bilgileri, eski bilgileri ve tecrübeleri ile yoğurarak yeni yapılar meydana getirir. Sonuç olarak yapılandırmacı yaklaşım ile birlikte öğrenci bilgilerin pasif alıcısı durumundan aktif üreticisi durumuna gelmiş olur (Aydın ve Balım, 2005: 150).

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre öğrenme ortamlarının tasarlanmasında önerilen öğretim ilkeleri şunlardır:

- *Öğrenme etkinliklerinin tamamı daha büyük bir göreve veya da probleme bağlanmalıdır.*
- *Özgün bir görev tasarlanmalıdır.*
- *Öğrencinin görev veya problemi tamamen sahiplenmesi sağlanmalıdır.*
- *Öğrencilerin öğrenme esnasında ve sonrasında aktif olmalarına imkan tanıyacak görev ve sorumluluklar vermek.*

- Öğrenciye özgün bir çözüm geliştirebilmesi için ilgili sürece sahip olma sorumluluğu verilmelidir.
- Öğrenciyi düşünmeye zorlayacak ve ona bu durumu destekleyecek bir öğrenme ortamının sağlanması gereklidir.
- Öğrencilerin değişik bakış açılarını ve farklı bir bağlama karşı fikirlerini, test etmesi teşvik edilmelidir.
- Öğrenilen bilgilerin yeni bilgilere ve öğrenme süreçlerine aktarımı için imkan ve destek sağlanmalıdır (Karaağaçlı ve Mahiroğlu, 2005: 52-55).

Tarih konularını ülkemizdeki eğitim kurumlarında yapılandırmacı yaklaşım çerçevesinde ele almak, bu yaklaşımın işleticisi olacak öğretmenlerin bu yaklaşım ile öğretimin nasıl yapılacağını bilmesi gerektiği belirtilmektedir. Günümüze pek çok tarihsel objenin intikal etmesi bu yaklaşımın ülkemizde uygulanmasının gerekliliğine sebep olarak gösterilmektedir (Demircioğlu, 2014: 50).

Türkiye’de 2004 yılında ve sonrasında ilköğretimde ders programları yenilenmiş, değişen yeni öğretim programları, bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasını savunan yapılandırmacı anlayışla oluşturulmuştur. Bu yaklaşımda öğrencilerin, karar verici olarak yetiştirilirken bilginin amaç değil bir problemin çözümünde araç olduğunu bilmeleri istenmektedir (Aktekin, vd., 2009: 8). 2009 yılı itibarıyla ortaöğretimde de ders programları yapılandırmacı yaklaşımla ele alınmış ve tarih öğretiminde bu yaklaşımın olumlu sonuçları olduğuna ulaşılmıştır (Candan ve Koçer, 2013: 355-356).

MEB tarafından geliştirilen yeni öğretim programlarında, merkezinde öğrenci olan, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine olanak tanıyan yeni bir bakış açısı hayata geçirilmeye çalışılmıştır (Aktekin, vd., 2009: 8).

Yapılandırmacılık ve teknoloji kullanımı arasındaki ilişki dikkate alındığında 2005 yılında Türkiye’de yapılandırmacı yaklaşıma geçilmesiyle beraber, çağdaş öğretim teknolojileri de önem kazanmıştır. Bu bağlamda 2010 yılında öğrenci başarısını yükseltmek ve teknolojik araçların sınıf ortamında etkin kullanımını sağlamak için Fatih Projesi ortaya koyulmuştur (Demir ve Yorulmaz, 2014: 17).

1.2. Teknoloji Kavramı

Teknoloji, beceri, organizasyon ve makine olarak ifade edilen hizmetleri ve araçları üretmesi için toplumun kapasitesini arttıran, deney ve bilimsel teoriye dayanan, sistematikleştirilmiş bilgiler bütünü olarak tanımlandığı gibi, pratik zekâyı uygulamak olarak da tanımlanmıştır (Tekinarslan, 2006: 115). Diğer bir tanımda ise, kazanılmış yeteneklerin kullanılması ile birlikte çevreye hakim olmak için ihtiyaç duyulan işlevsel yapıları oluşturmak olarak belirtilmiştir (Alkan, 1997: 13).

Teknolojinin eğitimde kullanımı radyo, tv, video ve tepegöz gibi araçların okullarda kullanımı ile eski tarihlere kadar giderken, günümüzde eğitim kurumlarının gelişimi ve niteliğini etkileyen önemli faktör bilgisayar, internet ve buna bağlı ilişkili teknolojilerdir (Aksoy, 2003: 13). Tarih öğretiminde de kullanılan teknolojiler, gün geçtikçe çeşitlenmekte, tablet bilgisayar ve akıllı tahtalar bunlara örnek olarak verilebilir.

Bu bağlamda eğitimde teknoloji ise, genel anlamda eğitime, özelde öğrenme durumuna hakim olabilmek için, ilgili bilgi ve becerilerin kullanımı ile öğrenme ya da eğitim süreçlerinin işlevsel olarak yapılandırılmasıdır (Alkan, 1997: 13). Öğrenmenin kalıcılığını ve daha fazla duyu organına hitap etmesi neticesinde, kolaylaşmasını sağlayan araç-gereçler bütünü de denilebilir.

1.3. Tarih Öğretiminde Kullanılan Öğretim Yöntemleri

Yöntem, olaylar ve kavramlar üzerinde çalışmanın düzeni yolu manasında olmakla beraber, özellikle bilimsel gerçekleri ortaya koymadaki düzenli çalışma biçimidir. Eğitim bilimi açısından ise, bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yol olarak tanımlanmaktadır (Kaya, 2008: 25). Işık (2008) ise yöntemi, işlenen ilgili konunun, hedeflerine (kazanımlarına), kazandırılması beklenen amaçlara dönük olarak organize edilmesi ve uygun araç-gereçlerin kullanılması diye tanımlamıştır.

Türk tarihinin öğretiminde kullanılan öğretim yöntemleri Birinci Meşrutiyet Dönemi'nden beri tartışılmaktadır. O zamanda en yoğun olarak kullanılan öğretimin sunuş yolu ile öğretimin örnekleri olan, soru-cevap tekniği, geleneksel öğretimler ve kitaba bağımlı olarak aktarmanın tercih edildiği belirtilmektedir. Bu zamanda kullanılan yöntem masalcılık, nakilcilik ve efsanecilik olarak belirtilmektedir (Safran, 2002: 938).

Birinci Meşrutiyet Dönemi'nden 2000'li yıllara kadar tarih öğretiminde ezber yönteminin ağır bastığı ve bu nedenle de tarih derslerinin sevilmeyen, sıkıcı, sevdirmekte zorlanılan bir ders olarak kaldığı farklı araştırmacılar tarafından da belirtilmiştir (Yalavuz, 2006: 14).

Tarih öğretiminde kullanılan diğer bir öğretim yöntemi buluş yolu ile öğretim yöntemidir. Bu öğretim yöntemi Darulmuallimin mektebine bağlı olan Tatbikat Mektebi'nde uygulanan öğretim yöntemidir. Aynı zamanda bu yöntemle işlenen tarih dersi örnekleri Tedrisat-ı İptidaiye Mecmuası'nda yayınlanmış ve sonradan gelen öğretmenlere buluş yolu ile öğretimin nasıl yapılacağına örnek olarak gösterilmiştir (Safran, 2002: 938). Buluş yolu ile öğretim yöntemi, günümüz tarih öğretiminde çok kullanılıyor olmasa da, Türk Eğitim Sistemi içerisinde de kullanılan bir öğretim yöntemidir.

Tarih öğretiminde kullanılan diğer bir öğretim yöntemi ise araştırma yoluyla öğretim stratejisine en uygun olan problem çözme yöntemidir. Bu yöntem, deneyim, belirsizlik ve çelişki, problemin belirlenmesi, hipotezlerin oluşturulması, araştırma ve kanıtlama aşaması, son olarak da genelleme aşaması olarak toplamda altı basamaklı bir öğretimdir. Bu öğretim yönteminde öğrencinin aktif olduğu teknikler kullanılmakta olup öğrenciyi pasif halde bırakacak tekniklerden kaçınılmaktadır. Bu strateji ve yöntemin kullanılması sayesinde, öğrencilere yaşamlarında karşılaşılabilecekleri problemleri okulda kazandığı problem çözme becerileri ile çözebilme şansı verilmiş olmaktadır (Demircioğlu, 2014: 66).

Dramatizasyon, eğitim ve öğretimde çeşitli amaçları gerçekleştirmek amacıyla, kendiliğinden ortaya çıkan hayat tecrübelerinin aslına yakın bir biçimde, canlı sunuşlarını gerçekleştirme yöntemidir. Diğer bir açıklaması ise özel olarak düzenlenen yaşantıları somut bir şekilde hissetme yolu ile sosyal, evrensel ve soyut kavramların, edebiyat ve tarih gibi konuların canlandırılarak anlamlandırılmaya çalışıldığı bir öğretim yöntemidir (Sever, Yalçınkaya ve Mazman, 2009: 155).

Tarih öğretiminde beyin temelli öğretim stratejilerinde dört türlü öğretim yöntemi vardır, bunlardan birincisi; farklı disiplinlerin bir araya getirilmesinden meydana gelen Bütünleştirilmiş Program Yöntemi'dir. İkincisi, tema ve temalar merkeze alınarak öğretimi temalara dayalı olarak yapmayı öngören Tematik Öğrenme Yöntemidir. Üçüncüsü, Konuya Bağlı Ahenkli Düzenleme Yöntemi'dir. Sonuncusu ise,

öğrencilere pek çok nitelik ve beceri kazandıran İş Birliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi'dir (Demircioğlu, 2014: 91-92).

Yukarıda belirtilenlerin dışında, konunun içeriğine göre tarih derslerinde kullanılabilen öğretim yöntemleri şunlardır: anlatım yöntemi, tartışma yöntemi, gezi-gözlem yöntemi, rol oynama, örnek olay incelemesi, beyin fırtınası ve benzetişim yöntemidir (Işık, 2008: 22).

Tarih öğretiminde kullanılan öğretim yöntemleri önemlidir günümüz teknoloji çağında halen düz anlatım yöntemini tercih etmek artık zamanın gerisinde kalmayı, ilerlemeye karşı bir set oluşturmayı amaç edinmektir. Bu nedenle teknolojiyi takip edebilen, teknolojiyi birikimlerini geleceğe aktarmada ustalıkla kullanabilen ve bilginin üreticisi olma yolunda emin adımlarla ilerlemeyi amaç edinen bir nesile ulaşabilmek için zamanın şartlarına en kolay uyum sağlayabilecek bir öğretim yöntemi tercih etmek gereklidir.

1.4. Tarih Öğretiminde Teknoloji Kullanımı

Teknoloji, bilimsel ilke ve yeniliklerin, sorunların çözümüne uygulanması ve yaşamın kolaylaştırılması diye tanımlanmaktadır. Toplumların geleceği açısından teknolojinin kullanıldığı en önemli alanlardan biri de eğitim-öğretim olmuştur ki, tüm ülkeler teknolojiyi kullanarak vatandaşlarına kaliteli bir eğitim vermeyi amaçlamaktadırlar (Erdemir, Bakırcı ve Eyduran, 2009: 100).

Eğitimde teknoloji kullanımı, eğitim ve teknolojinin insanı mükemmelleştirmesi, geliştirmesi, doğaya ve çevreye karşı etkin yapması ve ona kültür kazandırması açısından önemlidir. Teknolojinin eğitimde kullanımındaki en önemli faydası, öğrencilerin kendi istekleriyle öğrenmeyi gerçekleştirmeleri olarak görülmektedir. Teknoloji kullanımının dersleri daha zevkli kıldığını belirten araştırmalar, teknolojinin kullanıldığı ortamlarda öğrencilerin dersleri isteyerek, severek, eğlenerek ve oynayarak öğrenmekte olduklarını da belirtmektedirler (Yılmaz, 2012: 10-11).

Bilim ve teknolojideki kapsamlı gelişmeler, bütün kurumlardaki değişimin devam etmesini sağlamayı toplum için görev olarak yüklemiştir. Bilgisayar, Tablet PC, İnteractive Whiteboard, Software Programs, Teaching Machines, Digital Projektör vd. çağdaş teknolojilerin eğitim çevresine dönüştürülmesi gereklidir (Aktürk, Mihci ve Çelik, 2015: 120).

Tarih öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyalleri ile ilgili etkinliklerin dersin öğretmenine de bir takım faydalar kazandırdığı belirtilmektedir. Bunlardan bazıları;

- *Geçmişini bugüne getirme ve ders kolaylaştırma,*
- *Dersin ilginç hale getirilmesi,*
- *Kalıcı ve anlamlı; aktif ve etkileşimli öğrenmeyi sağlama,*
- *Tarihte değişim ve sürekliliğin farkında olma,*
- *Hayal gücünü ve materyal geliştirme becerisini geliştirme,*
- *Geçmişle bugünü karşılaştırabilme gücünü geliştirme,*
- *Kanıtları değerlendirme becerisini geliştirme,*
- *Problem çözme becerilerini geliştirme,*
- *Öğretim teknolojilerini kullanma becerilerini geliştirmedir*

(Demircioğlu, 2012:7-8).

Bu maddeler incelendiğinde, teknolojinin etkisiyle tarih dersi daha ilgi çekici bir hale gelecektir. Düz anlatım yönteminden elde edilemeyen dersi daha ilgi çekici hale getirme, derse isteyerek gelme, bilgisayar üzerinden tarihi yerler ve eski tarihlere ait malzemeler öğrencilerin hemen gözü önüne getirilerek sağlanabilir. Tarihi yerlerin belgeselleri ile de bu tarihe yön vermiş Topkapı Sarayı gibi mekânların, Çanakkale gibi alanların tanıtımı yapılarak öğrencilerin ilgi alanlarında tarihe bir yer açılabilir. Dersin öğretmenine kazandırdığı faydaların bir kısmı ise şunlardır:

- *Çoklu öğrenme ortamı sağlayarak, yani; kullanılan teknoloji öğrenme ortamına katılan duyu sayısını artırır, kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesine yardımcı olurlar.*

- *Bu teknolojiler öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olurlar. Bazı öğrenciler dinleyerek, bazıları görerek, bazıları okuyarak, bazıları da araç-gereçlerle birebir etkileşime girerek öğrenirler.*

- *Kullanılan teknoloji dikkat çekici olarak kullanıldığında duygusal olarak da öğrenciler öğrenmeye açık hale gelir (Yılmaz, 2007: 157).*

Tarih dersinin soyut ve anlatıma dayalı olması nedeniyle, ihtiyaç duyulan materyallerle, öğrenciye anlatılanlar görselleştirilemediği ve öğrencinin onları aklında

canlandıramadığı ve bugün ile ilişkilendiremediği zaman, öğretmenin anlattığı ve ulaşılmak istenen hedefler yalnızca kâğıtlarda yazılı kalan bir yazıdan ibaret olacağı belirtilmektedir (Şimşek, 2006: 66). Bunun yanında derslerin tarihi mekânlarda gezi yöntemiyle anlatılmasının, derslerde harita kullanılmasının, tarihi malzemelerin öğrenciye ulaştırılmasının bu sorunun ortadan kalkmasına önemli derecede bir katkı sunacağı belirtilmektedir (Bostan, 2017: 47-48).

Tarih öğretiminde araç-gereç (bu araç-gereçler romanlar veya hikâye kitapları bile olsa) kullanımı, derste işlenen konuların hedeflerinin bir yazı olarak kalmaması için zorunluluktur. Tarih öğretiminde kullanılabilecek olan materyaller sadece ilgili harita ve kitaplar da değildir. Tarihin birebir yaşandığı mekânlar, kaleler, yollar ve tarihi nesnelere (para, fotoğraf, silah, mermi, top vb.) yeni kuşağa tarih öğretiminde kullanılan öğretim materyallerindedir.

Türkiye’de tarih öğretiminde teknoloji kullanımı, 20. yüzyılın başlarında İnkılâp tarihi derslerinde Osmanlı İmparatorluğu bölümünde kullanılan araç ve gereçler; ders kitabı, atlas, harita, konu ile ilgili yayınlar, sesli ve görüntülü eğitim araçları olarak genel bir tabir ile belirtilmektedir (Cihan, 2005: 24). Bunun yanında Türkiye’de teknoloji kullanımının çok eskilere gitmediği, 1970’li yıllarda 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile yaygın eğitimde radyo ve televizyon kullanımının gündeme geldiğini, 4. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile de Açık Öğretim Fakültesi ve yaygın öğretim için ikinci kanalı açılmasına karar verildiği belirtilmiştir. 1995’li yıllara gelindiğinde de bilgisayar ve internetin yaygınlaşmasıyla eğitimde teknoloji kullanımı da artma eğilimi göstermiştir (Bağcı, 2013: 15).

Klasik eğitim sisteminden yapılandırmacı eğitim sistemine geçilmesi ve bilgisayar ile internetin dünya üzerinde çok hızlı yayılmasıyla, bilgisayar ve internet hem eğitim sistemimizin hem de yaşamımızın ayrılmaz bir parçası konumuna gelmiştir.

Bilgisayarların başlıca kullanım alanları şöyle belirtilmektedir:

- *Eğitim araştırmaları,*
- *Eğitim- öğretim ortamlarını planlama ve tasarım faaliyetleri,*
- *Okul yönetiminin işlerinde, okul bütçelerinin organizasyonu,*
- *Öğrenci işleri,*
- *Eğitim-öğretim faaliyetleri*
- *Bilgisayar laboratuvarları (Yılmaz, 2006: 4).*

Bu maddelerde belirtilen bilgisayarın kullanım alanları aynı zamanda tarih öğretiminde de kullanılabilir. Tarih, eğitim ve öğretimde yer alan önemli bir alan olduğu için tarih araştırmaları yapılabileceği gibi, farklı alanlar için ortamlar hazırlanırken tarih alanı da bütçe organizasyonlarına dâhil edilerek tarih alanına uygun ortamlar da hazırlanabilir.

Temel ögesi bilginin kendisi, bilginin aktarılması ve üretilmesi olan internet ise eğitime şu katkıları sağlamaktadır:

- *Daha fazla bilgi elde etme,*
- *Bilgiye ulaşma hızının kısılması,*
- *Uzaktan eğitim olanağının sağlanması,*
- *Öğretmen, veli ve öğrencilere okul işlerinde kolaylıklar sağlanması*

(Yılmaz, 2006: 12).

Eğitimde teknoloji kullanımı konusunda yurtdışında yapılan bir takım araştırmalar, teknolojinin, öğrenci motivasyonunu potansiyel olarak yükselttiği, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini arttırdığı, ancak teknolojinin eğitim ile ilgili her derde deva olmadığı, yalnızca eğitimdeki geniş kapsamlı problemlerin çözümüne yardımcı olabilecek bir araç olduğu belirtilmiştir (Kaya, 2008: 192).

Son zamanlarda öğrencilerin başarılarını geliştirmek için eğitim teknolojilerine uluslar arası yatırım önemli hale gelmiştir. Amerika genelinde, okul teknolojisine 2004 eğitim ölçüm verilerine göre yaklaşık 66 milyon dolar yatırım yapılmıştır. Son on yılda ise akıllı tahta bütün sınıflarda pedagojik uygulamalar için önemli hale gelmiştir (Buff, 2012: 33).

2010 yılından itibaren dünya genelinde, İngiltere akıllı tahta uygulamalarında %73, Danimarka %50, ABD %35, okullardaki akıllı tahta kullanımını önemli derece de artırmıştır. Asya ülkelerinin akıllı tahta kullanımındaki oranının ise Mcylentre Brown'un 2011 yılında yapmış olduğu son araştırmaya göre % 2 den daha azdır (Türel ve Johnson, 2012: 381).

Avustralya'da da akıllı tahta kullanımı 2009 yılı itibarıyla % 31'dir. Son beş yıla kadar bu ülkede akıllı tahta kullanımı ile ilgili araştırmaların kısıtlı olduğu belirtilmektedir. Yakın zamanda yapılan araştırmalar ise öğretmenlerin akıllı tahtayı nasıl kullanabileceklerine dair konulara yöneliktir. Bu ülkede yapılan araştırmalar; dijital kaynakların önemi, hizmet içi eğitim, çeşitli bilim dallarında pedagoji eğitimi gibi

konular hakkındadır. Bu çalışmalar sonucunda, uluslararası araştırmalar akıllı tahta kullanımının öğrenme ve öğretmede olumlu etkisinin olduğunu göstermektedir (Sweeney, 2013: 217).

1.4.1. Fatih Projesi ve Teknoloji Kullanımı

MEB tarafından 2010 yılında başlatılan ve halen yürütölmekte olan FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi, Ulaştırma Bakanlığı tarafından da desteklenen ve başlangıçta 3 yıl içerisinde tamamlanması düşünölen bir eğitim projesidir. Birinci yıl, ilköğretim okulları, ikinci yıl, ilköğretim ikinci kademe, üçüncü yıl ise ilköğretim birinci kademe ve okul öncesi kurumlarının BT donanım ve yazılım altyapısı, e-içerik ihtiyacı, öğretmen kılavuz kitaplarının güncellenmesi, öğretmenler için hizmet içi eğitim ve bilinçli, güvenli, yönetilebilir BT ve internet kullanımı ihtiyaçlarının tamamlanması hedeflenmektedir (Gürol, Donmuş ve Arslan, 2011: 2).

Bu projenin pilot uygulama aşaması Ankara, Balıkesir, Bingöl, Diyarbakır, Erzincan, Erzurum, Hatay, İstanbul, İzmir, Karaman, Kayseri, Kocaeli, Mersin, Rize, Samsun, Uşak ve Yozgat olmak üzere 17 ilde 52 okulda akıllı tahtaların okullara kurulumu ve tablet bilgisayarın dağıtımıyla başlamıştır. Bu program ile ülke genelindeki liseler, 17 bölgede 52 okul, 8.500 tablet bilgisayar ve interaktif tahta ile donatılmıştır. Pilot uygulamanın açılışında, öğretmen ve öğrencilere 49.000 Tablet PC'nin sağlandığı belirtilmiştir (Sayır, 2014: 19).

FATİH projesi eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamayı ve okullardaki teknolojinin öğrenme öğretim sürecinde daha fazla duyu organına hitap ederek kalıcılığını artırmayı ve böylece bu teknolojilerin de derslerde etkin kullanılmasını tesis etmeyi amaçlayan eğitim projesidir. Bu proje ile ilköğretim düzeyinden ortaöğretim düzeyindeki okullara kadar her okula bilgisayar, projeksiyon cihazı, internet altyapısı, çok fonksiyonlu yazıcı, akıllı tahta ve ayrıca her öğrenciye birer tablet bilgisayar verilmesi hedeflenmektedir. Bu süreçte eğitim programları BT donanımlarına uygun hale getirilmeye çalışılacaktır (Kıralı, 2013: 28). Bu kapsamda proje beş ana bileşenden oluşmaktadır.

Bunlar aşağıdaki göröleceği üzere;

1. *Donanım ve Yazılım Alt Yapısı*
2. *E-İçeriğin Sağlanması ve Yöneltilmesi*
3. *Öğretim Programlarında Bilişim Teknolojilerinin Etkin Kullanımı*
4. *Bilişim Teknolojileri Kullanımı İçin Öğretmenlere Hizmet İçi Eğitim*
5. *Bilinçli, Güvenilir, Yönetilebilir ve Ölçülebilir Bilişim Teknolojileri ve İnternet Kullanımı'dır.*

Türkiye Bilişim Derneğinin (2011) değerlendirme raporunda, Fatih Projesi'nin büyük bir proje olduğu, ekonomik yükü de oldukça yüksek olan bu projenin devamının sağlanabilmesi için, kapsamlı araştırmalar ve pilot uygulamalar sonrasında hayata geçirilmesinin gerektiği belirtilmiştir. Bu projenin başarıya ulaşması için proje maliyetinin önemli bir kısmının araştırma ve geliştirmeye ayrılması ve herkesin parti vb. ayrılıklar göstermeden desteklerini vermesi gerektiği belirtilmektedir.

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan Bilgi Toplumu Stratejisi'nde hedeflenen bilgi toplumuna dönüşümün sağlanması için Mili Eğitim Bakanlığı'nın şu hedefleri gerçekleştirmesi beklenmektedir:

- *Bireylerin hayat boyu öğrenim yaklaşımı ve e-öğrenme yoluyla kendilerini geliştirmeleri için uygun yapıların oluşumu ve e-içeriğin geliştirilmesi,*
- *Ortaöğretimden mezun olan her öğrencinin temel bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanım yetkinliklerine sahip olması,*
- *İnternetin etkin kullanımı ile her üç kişiden birinin e-egitim hizmetlerinden faydalanması,*
- *Herkese bilgi ve iletişim teknolojilerini öğrenme ve kullanım fırsatının sunulması,*
- *Her iki kişiden birinin internet kullanıcısı olması,*
- *İnternetin toplumun tüm kesimleri için güvenli hale getirilmesi*

(Karakaya, 2013: 56-57).

1.4.1.1. Donanım ve Yazılım Alt Yapısı

Fatih Projesi'nin donanım ve yazılım altyapısı bileşeni ile Türkiye'nin 40.000 okulu ve 620 bin dersliğinin BİT araçlarıyla donatılması planlanmaktadır (Karal vd., 2013: 327). Bu BT'nin en başında, okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarına çok fonksiyonlu yazıcı ve kamera; dersliklere akıllı tahta ve internet bağlantısı; öğretmenlere dizüstü bilgisayar, son olarak da öğrencilere tablet verilmesi gelmektedir (Polat, 2014: 12).

Fatih Projesinde kullanılan donanımlar, çok fonksiyonlu yazıcı, doküman kamera, etkileşimli tahtadır. Akıllı tahtalar, Windows 7 ve TÜBİTAK tarafından geliştirilen yerli bir işletim sistemi olan Pardus İşletim Sistemi kurulu olarak okullara dağıtılmaktadır. Yeni dağıtılacak olan akıllı tahtalara da Pardus işletim sistemi yükleneceği, ayrıca MEB ile eşgüdümlü olarak geliştirilen tüm uygulama ve çalışmaların bu işletim sistemi üzerinde sorunsuz çalıştığı belirtilmektedir. Akıllı tahtalarda yazılım olarak "*hitachi starboard*" kullanıldığı belirtilmektedir, bunun yanında öğretmenlerin kişisel bilgisayarlarına kurulabilen bu yazılım ile öğretmenlere ders hazırlıklarını kendi bilgisayarları ile yapabilme olanağı sağlamaktadır. Akıllı tahtadaki yazılım ile dersler kayıt altına alınabilir, anlatılanlar pdf haline getirilebilir, öğretmenler hazırladıkları ders materyallerini tek dosya halinde getirebilirler (Kocaoğlu, 2013: 13-14).

1.4.1.2. E-İçeriğin Sağlanması ve Yöneltilmesi

Eğitimde geliştirilen yeni sistemle, yeni teknolojilerin de kullanılması, aynı zamanda bu teknolojiye ve eğitim programına gerekli olan uygun içeriklerin geliştirilmesi planlanmaktadır (Polat, 2014: 12).

Fatih projesinde eğitim öğretime sunulması planlanan e-içerik şu şekildedir:

- *Etkileşimli e-kitap, video, sunu, animasyon, e-sınav, eğitsel oyunlar, interaktif haritalar vb. türlerde bilgi nesnelere ve öğrenme nesnelere dönüşecektir.*
- *Yardımcı birer ders materyali olarak sınıflarımızda öğretimi desteklemek amacıyla bulundurulacaktır.*
- *Okullardaki öğretmenler ve içerik sağlayıcı firmalar tarafından üretilmektedir (Salman, 2013: 38).*

Çağın gerektirdiği bilgi ve beceriler, geleneksel eğitim ortamlarının yanında elektronik iletişim ortamlarında da sunulabilmektedir. Eğitim-öğretimde içeriklerin elektronik ortamlarda sunulması ve bunların etkin olarak kullanılması, öğrencileri bilgiye erişimde aktif kılması ve öğrenmeyi de kolaylaştırması, ayrıca eğitimde fırsat eşitliğini de sağlaması beklenmektedir. Bu beklentilerin gerçekleştirilmesi amacıyla kitap içeriklerini zenginleştirme düşüncesiyle z-kitap geliştirilmiştir. Z-kitap: Milli Eğitim Bakanlığı ve Talim Terbiye Kurulu'nca onaylanarak okutulan kitapların, öğretim programları esas alınarak animasyon, video, ses, fotoğraf, tablo, grafik, harita, simülasyon vb. öğelerle etkileşimli hale getirilmesidir (Hörkücü, 2014: 18-19).

Bu bileşendeki diğer bir özellik ise, öğretim programlarında yer alan bütün ders içeriklerinin, öğrenme nesnesi ve e-kitap formatında elektronik ortama aktarılması olduğu belirtilmektedir. Bu içeriklerin ise web tabanlı ortamlarda çevrimiçi ve çevrimdışı olarak çalışması hedeflenmektedir (Karataş, 2014: 20).

1.4.1.3. Öğretim Programlarının Etkin Bilişim Teknolojileri ile Kullanımı

Projenin bu bileşeni, öğretmen kılavuz kitaplarının programları okulların dersliklerine sağlanan donanım altyapısının ve eğitsel e-içeriğinin etkin kullanımını içerecek şekilde yenilenmesini içermektedir (Bozkurt ve Altunok, 2011: 116).

Bu bileşenin temel amacı; dersin amaç ve hedeflerine, öğrenme alanlarına ve öğretim ilke ve yöntemlerine uygun olarak hazırlanmış olan ders kazanımlarının uygulanmasında ve öğretim etkinliklerinde, Fatih Projesi kapsamında dersliklere sağlanan BT'nin daha etkin bir şekilde kullanılmasının sağlanması olarak belirtilmiştir (Yörük, 2013: 89).

Bilişim teknolojilerinin kullanımı, ülkelerin eğitim sistemlerinde ve yeni eğitim programlarında, önemle vurgulanmaya başlanmış ve teknoloji ile eğitim-öğretim ayrılmaz bir bütün haline gelmiştir. Özellikle bilişim teknolojileri içindeki bilgisayar ve internet alt-yapısı, öğrencilere kazandırılması gereken bilgi, beceri, değer ve kavramları elde etme, bilgiyi aktif bir şekilde işleme koyma ve o bilginin kalıcı olmasını sağlama da büyük katkı sunduğu düşünülmektedir (Yılmaz ve Horzum, 2005: 112-113). Geleneksel eğitimin yetersiz kaldığı günümüz eğitim sisteminde yapılandırmacı yaklaşım ve çoklu zekâ uygulamaları ile ortaya çıkan becerilerin, bilişim teknolojileriyle daha etkin olarak

kullanılması planlanmaktadır. Bu öğretim programlarında bilişim teknolojilerinin etkin kullanımı ile;

- *Ders tekrarlarının kolaylaşması,*
- *Zaman ve mekâna bağlı olmaksızın öğretimin sağlanması,*
- *Çoklu ortamlarda değişik materyallerin kullanılmasıyla öğrenmenin kalıcılığının sağlanması,*
- *Sosyo-ekonomik düzey bakımından fırsat eşitliğinin sağlanması,*
- *Öğrencilerin bilişim teknolojileriyle okul dışında da öğrenim etkinliklerinin sağlanması, hedeflenmektedir (Çağlar, 2012: 76-77).*

Öğrencilere bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma yolları öğretildiğinde onların bilimsel anlayış geliştireceği ve bilim okur-yazarı olarak gelişeceği düşünülmektedir. Bunun yanında bu özellikte yetişen bireylerin, hem doğal hem de toplumsal çevreye daha kolay uyum sağlaması ve yüklenmeleri sorumluluk ve görevleri daha etkili bir biçimde yerine getireceği beklenmektedir (Karaçöp vd., 2009: 214).

1.4.1.4. Bilişim Teknolojileri Kullanımı İçin Öğretmenlere Hizmet İçi Eğitim

Fatih Projesi'nin hedefine ulaşabilmesi için bu projede temel unsurlardan birisi olan öğretmenlere hizmetiçi eğitim verilmesi ihtiyacı doğmuştur. 600 bin öğretmene verilecek uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimle, projenin altyapısında yer alan, sınıftaki teknolojik donanımları, eğitsel e-çerikler, BT'ye uyumlu hale getirilen öğretmen kılavuz kitaplarını, en iyi ve etkin kullanabilmesini sağlamak hedeflenmektedir (Eryılmaz ve Salman, 2014: 56).

Fatih Projesinde ilk olarak, Fatih Projesi Eğitimde Teknoloji Kullanma Kursu isminde kurs düzenlenmiş ve bu kursta, eğitim içerikleri ve materyallerin kullanımı konularında kazanımlar sağlamak amacıyla "Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitimi" sürecine başlanmıştır. 2011-2012 yıllarında proje kapsamında 1.200 eğitimci yetiştirilmiştir. 2012 yılının sonuna kadar 70.379 öğretmen "Eğitimde Teknoloji Kullanımı Kursu" eğitimine ve 72.592 öğretmen de FATİH Eğitimcileri tarafından verilen "Etkileşimli Tahta Kullanımı" seminerlerine katılmıştır (Kavak vd., 2016: 314).

Hizmetiçi eğitim kapsamında öğretmenlere çeşitli değişkenliklere göre, kurulumu yapılmış olan okullarda, temel bilgilendirme olarak Fatih Projesi Seminerleri verilmektedir. Fatih Projesi -hazırlayıcı eğitimi ile BT kullanımını konusunda eksikliği olan öğretmenleri 25 saatlik bir eğitim ile geliştirmek hedeflenmiştir. Fatih Projesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı Kursu, öğretmenlere verilen 30 saatlik temel eğitim kursudur. Fatih Projesi -Pardus Kullanım Kursu, akıllı tahtalarda kurulu olan Pardus İşletim Sistemini öğretmenlerin kullanabilmeleri için verilen 25 saatlik bir kurstur. Fatih Projesi – Bilişim teknolojilerinin ve İnternetin Bilinçli Güvenli Kullanımı Semineri, öğretmenlerin bilişim teknolojileri ve interneti kullanmakta öğrencilere rehber olabilmeleri için Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı ile birlikte yürütülen 10 saatlik bir çalışmadır. Eğitimcilere verilen bu seminer ve kursların sonucunda, bu kurs ve seminerlerden toplamda 184.024 katılımcı faydalanmıştır (Fatih Projesi, 2014)

Bu projede hizmetiçi eğitim sonucunda öğretmenlerin;

- *Proje kapsamında sağlanacak olan donanımı etkin bir şekilde kullanabilmesi,*
- *Dersin amaçlarına uygun e-içerik ortamlarını bulup seçebilmesi,*
- *Dersin amaçlarına uygun ürün hazırlayabilmesi,*
- *Hazırladığı materyali kullanarak BT destekli ders tasarımı yapabilmesi amaçlanmıştır (Eryılmaz ve Salman, 2014: 56).*

1.4.1.5. Bilinçli, Güvenilir, Yönetilebilir ve Ölçülebilir Bilişim Teknolojileri ve İnternet Kullanımı

Eğitimde kullanılan her türlü araç yerinde, etkin ve işlevselliğine dikkat edilerek kullanılmalıdır. Çünkü bu araçların çocuğun eğitiminde ve öğreniminde faydalı olduğu gibi bir takım sıkıntıları da olacaktır. Fatih projesinde kullanılan araçlar da etkin, bilinçli, güvenilir, yönetilir ve ölçülebilir olarak kullanılmak zorunludur. Ayrıca, güvenilir, yönetilebilir ve ölçülebilir bilişim teknolojileri ve internet kullanımı bileşeninde eğitim ve öğretimde BT araçlarıyla birlikte internetin de bilinçli ve güvenilir kullanımı için gerekli donanım ve yazılımın kurulumunun sağlanmasının yanında, düzenleyici metin çıkarılmasının da öngörüldüğü belirtilmektedir (Bozkurt ve Altunok, 2011: 116)

MEB, bilişim teknolojileri ve interneti bilinçli, güvenilir, yönetilebilir ve ölçülebilir olarak kullanılmasını ve öğrenci, öğretmen ve ebeveynlerde farkındalığın artırılmasını sağlamak için Fatih Projesi Bilişim Teknolojileri ve İnternetin Güvenli Bilinçli Kullanımı seminerleri düzenlenmiştir. Bu seminerlerle öğretmenler, eğitimciler, öğrenciler ve aileler güvenli internet kullanımı hakkında bilgilendirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda projenin birinci yılı içerisinde öğrenci öğretmen ve velilere olmak üzere 200 üzerinde seminer yapıldığı ve yaklaşık 30 binin üzerinde bir sayıya ulaşıldığı belirtilmiştir. İnternetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımında farkındalık ve eğitim çalışmalarının yapılması için, konu ile ilgili tüm kamu kurumları ile özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği de amaçlanmıştır (TBMM, 2012: 642).

MEB, 2013 yılında bilişim teknolojileri ve internetin güvenli, bilinçli, yönetilebilir, ölçülebilir kullanımı konusunda yayınladığı bildiriye aşağıdaki konuları ortaya koymuştur:

Fiziksel ortamın düzenlenmesi;

- *Oturma,*
- *Ekran ve Klavye,*
- *Yazılım*
- *Işık ve sıcaklık,*
- *Kişisel güvenlik,*
- *Elektrik güvenliği,*
- *Tehlikeli maddeler,*

İnternetin Güvenli ve Bilinçli Kullanılması;

- *İnternette gezinme,*
- *Sohbet (sohbet odaları vb.),*
- *E-posta, oyunlar,*
- *Dosya indirme ve paylaşım,*
- *Sanal zorbalık, (Arıcan, 2014: 186).*

1.4.2. Fatih Projesinin Hedefi ve Uygulama Aşamaları

Eğitimde Fatih Projesi, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan Bilgi Toplumu Stratejisinde (2006-2010) belirtilen hedefleri karşılamak ve aşağıda belirtilen stratejik hedefi gerçekleştirmek üzere tasarlanmıştır.

Bu proje, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan (2006-2010) Bilgi Toplumu Stratejisi'nde Bilişim Teknolojilerinin Eğitim Sistemimizde kullanımıyla ilgili olarak yer alan, bilgi ve iletişim teknolojileri eğitim sürecinin temel araçlarından biri olacak ve öğrencilerin, öğretmenlerin bu teknolojileri etkin kullanımı sağlanacaktır, hedefi doğrultusunda gelişmiştir. Bu kapsamda hedef, örgün ve yaygın eğitim verilen kurumlarda bilgi ve iletişim teknolojisi (BİT) altyapısının tamamlanması, öğrencilere bu mekânlarda BİT kullanma yetkinliğinin kazandırılması, BİT destekli öğretim programlarının geliştirilmesidir (Ekici ve Yılmaz, 2013: 322-323). Bilgi Toplumu Stratejisi'nde ayrıca bilgi toplumuna dönüşümün sağlanması için bakanlığın aşağıdaki hedefleri gerçekleştirmesi de istenmektedir.

- *Bireylerin yaşam boyu öğrenim yaklaşımı ve e-öğrenme yoluyla kendilerini geliştirmeleri için uygun yapıların oluşumu ve e-içeriğin geliştirilmesi,*
- *Ortaöğretimden mezun olan her öğrencinin temel BİT kullanım yetkinliğine sahip olması,*
- *İnternetin etkin kullanımı ile her üç kişiden birinin e-egitim hizmetlerinden faydalanması,*
- *Herkese BİT öğrenme ve kullanma fırsatının sunulması,*
- *Her iki kişiden birinin internet kullanıcısı olması,*
- *İnternetin, toplumun tüm kesimleri için güvenilir bir ortam haline getirilmesidir.*

Bakanlığın 2010-2014 Stratejik Planında, Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi temasında 14. Stratejik amacın 1. stratejik hedefi, bakanlığa bağlı okul ve kurumların bölgesel farklılıklarını gidermek amacıyla 2014 yılı sonuna kadar bu okul ve kurumların tümünün bilişim teknolojilerinden yararlanmasını sağlamak, olarak belirtilmektedir (MEB, 2009; 163).

Bu projenin beş uygulama aşaması olduğu belirtilmektedir. Bunlar:

- (1) *Projenin olgunlaşması için gerekli altyapı ve yazılım desteğinin sağlanması,*
- (2) *a) Konusunda uzman kişiler, MEB'in izlemesi gereken adımlar ve yeni müfredat için devlet kurumuna fikir ve önerilerde bulunacak,*
b) Bakanlık açtığı ihalelerle yeni yazılım ve bilgisayar eksikliğini tamamlayacak,
c) Bakanlık ve projeyi yürüten kurumlar e-içerik sağlamak için çalışmalara başlayacak,
d) Yeni müfredat oluşturulurken eğitim sistemine uygun videolar, interaktif içerik ve e-kitaplar oluşturulacak,
- (3) *Öğretmen kılavuz kitaplarının bu projeye göre düzenlenmesi,*
- (4) *600 bin öğretmen BT konusunda eğitim görecektir,*
- (5) *Her dersliğe geniş ağ internet bağlantısı kurulacak (Z-Kitap, 2015).*

1.4.3. Fatih Projesi'nin Maliyeti

Fatih projesinin maliyeti ülkemiz genelinde bütün sınıfların akıllı tahta ile donatılması, öğretmen ve öğrencilerin tamamına tablet bilgisayar verme gibi düşünüldüğünde oldukça büyük bir meblağ olduğu gözlenmektedir. Başlangıçta bu proje ile 40.000 okul ve 600.000 derslik, bilişim teknolojileri ile donatılıp akıllı sınıf haline getirmek amaçlanmaktadır. Projenin 3 yıl içerisinde tamamlanması öngörülmekle beraber projenin maliyeti, Evrensel Hizmet Fonundan sağlanan ödenekle 1,5 ile 3 milyar TL arasında tahmin edilmekte olduğu belirtilmiştir (Salman, 2013: 30).

Bu projenin maliyeti, her bir akıllı tahtanın fiyatının her sınıf için yazılım, projeksiyon, akıllı tahta ve kablolu dahil 6.000 TL olduğu ve bunun kullanılan aletlerin kalite ve boyutlarına göre fiyatlarının artacağı ifade edilmektedir (Adıgüzel, Gürbulak ve Sarıçayır, 2011: 458). Milli Eğitim Bakanlığı'ndan yapılan bir açıklamada da pilot uygulama sonucu yapılan değerlendirmede, tabletlerde en kullanışlı ve ihtiyaca en iyi cevap verebilecek olan tasarımın belirlendiği ve projenin toplam maliyetinin de 8 milyar TL civarında olacağı belirtilmektedir (Salman, 2013: 30). *KobiEfor Dergisi*

(2010) 135. sayısında ayrıca bu projenin uygulandığı okullarda internet bağlantısı olacağı ve bu internet ücretinin de okullar tarafından değil de MEB tarafından ödemesinin yapılacağı belirtilmektedir (s. 48). Bu ödemelerin MEB tarafından yapıldığı ve internet ödemelerinin 200 ile 2583 Türk lirası arasında değiştiği ve okulun demografik yapısına bağlı olarak internet ödemelerinin binlerce lirayı bulabildiği belirtilmiştir (Değer, 2016: Para. 2). Bir okulun aylık internet masrafının ortalama 1250 TL olması düşünüldüğünde yıllık bazda akıllı tahta ve tablet bilgisayar dağıtılmış okulların tamamının maliyetinin ülke için büyük bir meblağ olacağı aşikârdır.

1.4.4. Fatih Projesi'nin Amacı

Bu projenin amacı, Bakanlığın Stratejik Planı ve BT Politika Raporunda yer alan hedefler doğrultusunda 2015 yılına kadar dersliklere, öğrencilerin daha fazla duyu organına hitap edecek olan, BT araçları sağlanarak, BT destekli eğitim ve öğretimin gerçekleştirilmesi olarak belirtilmiştir (Güllüpmar vd., 2013: 198-199).

Ayrıca bu projenin amacı, eğitim-öğretimde fırsat eşitliği sağlamak ve okullardaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla, BT'nin derslerde etkin kullanımı için, ilköğretim ve ortaöğretim seviyesindeki tüm okulların 620.000 dersliğine dizüstü bilgisayar, projeksiyon cihazı ve internet altyapısını sağlamak olarak belirtilmiştir (Arıcan, 2014: 166). Bir diğer kaynakta da, Fatih Projesi'yle, MEB'e bağlı tüm okulların bütün dersliklerinde BT araçlarının bulunması ve öğretimde bu araçların kullanılması amaçlandığı gibi 2014 yılı sonuna kadar bu dersliklerde LCD panel etkileşimli tahta, ağ altyapısı kurmanın ve öğretmen ile öğrencilere tablet PC vermenin de amaçlandığı belirtilmektedir (Koçak, 2013: 2).

Fatih Projesi sayesinde çeşitli sosyo-ekonomik ortamlardan gelen bireylerin bilgi ve iletişim teknolojilerine erişim ve kullanmada yaşanan farklılıklardan doğması muhtemel olan dezavantajları asgari düzeye indirmek amaçlanmaktadır. Bunun yanında ailelerin çocuklarını çağın koşullarına uygun yetiştirmek için göç etmesinin de önüne geçilmek istenmektedir. Okullardaki bilişim teknolojileri ve internet kullanımının ülke genelinde yaygınlaştırılmasıyla bölgeler arası eğitim imkanlarındaki farklar da giderilmeye çalışılacaktır (Bilici, vd., 2011: 6).

1.4.5. Ortaöğretim Tarih Derslerinde Fatih Projesinin Kullanımı

Fatih Projesi çeşitli bileşenleri ile lise tarih derslerinde kullanmaya uygun bir projedir. Bu projenin özellikle teknoloji ile eğitim öğretimi bir araya getirmesi eğitim ve öğretimdeki derslerin aktarım kalitesini artıracaktır. Tarih derslerinde de kullanılması mümkün olan akıllı tahta, tablet bilgisayar ve çok fonksiyonlu yazıcı gibi aletler, tarih öğretiminde öğretmen ve öğrencilere büyük fayda sağlayacaktır.

1.4.5.1. Akıllı Tahtaların Tarih Öğrenimine ve Öğretimine Katkısı

Amerika'da 1980 yıllarında geliştirilen ve öncelik olarak iş yerlerinde kullanılan akıllı tahtalar, iş yerlerinde gösterdiği faydalar karşısında eğitim ve öğretimde de kullanılmaya başlanmıştır (Akgün, 2014: 11). Akıllı tahtalar daha öncede belirtildiği üzere eğitimde son yıllarda kullanılan bir eğitim aracı olup, 2010 yılında Fatih Projesi'nin hayata geçirilmeye başlanmasıyla okullara girmiştir. Akıllı tahtaların eğitime yapılan en pahalı yatırımlardan birisi durumunda olduğu, bunun için 1,5 milyar TL harcanması gerektiği düşünülmüştür. Akıllı tahta bilgisayar ve dijital projeksiyon cihazının bağlanmasıyla çalışan ve dokunmaya duyarlı olarak yönetilebilen sunum cihazı olarak tanımlanmaktadır (Yıldızhan, 2013: 112).

Akıllı tahtalar üç kombinasyon şeklinde çalışmaktadır, bunlar: bilgisayar, projeksiyon cihazı ve akıllı tahtadır. Projeksiyon cihazı bilgisayardan aldığı görüntüyü akıllı tahta üzerine yansıtmaktadır. Akıllı tahta yüzeyindeki dokunmayı algılamakta ve bu şekilde interaktif özellik göstermektedir. Tahtada kalem ile uygulama yapılabildiği gibi, bu kalem mouse şeklinde de kullanılabilir (Z-Kitap, 2015).

Ülkemizde yaygınlaşan akıllı tahta aynı zamanda, interaktif tahta ve elektronik tahta diye isimlendirilmektedir. İngiltere, Amerika ve Avustralya gibi gelişmiş ülkelerde de bu teknolojiye yüksek bütçeler ayrılmasıyla bu teknolojinin o ülkelerde de yaygın olduğu ifade edilmektedir. Yapılan bir araştırmada İngiltere'de ilköğretim okullarının tamamında, orta dereceli okulların ise %98'inde akıllı tahta kullanıldığı belirtilmektedir (Bulut ve Koçoğlu, 2012: 243).

Akıllı tahtaların kullanıcılarına sunduğu özellikler ise şöyle sıralanmaktadır;

- *Farklı renklerde yazı yazma ve şekiller çizebilme,*
- *Yazı ve şekilleri hızlı ve kolayca düzenleme imkânı vermektedir,*

- *El yazısıyla kullanılabilme (Akçayır, 2011: 2)*
- *Web kaynaklarında gezinebilme*
- *Çok renkli notlar oluşturabilme,*
- *Tahta notlarına görseller ekleyebilme,*
- *Görseller üzerine notlar yazılabilme,*
- *Resim, video ve slâyt sunumu yapılabilme,*
- *Oluşturulan notlar daha sonra kullanabilme ve öğrencilere gönderebilme,*

Tarih derslerinde öğrencilere ve öğretmenlere faydaları ise şu şekilde belirtilmektedir:

- *Tarih derslerinde çoklu algıya sahip ve görsel öğrenimi tercih eden öğrenciler için daha etkili bir öğrenme ortamı oluşturma,*
- *Tarih derslerinde öğrenciler vakitlerini daha etkili kullanabilir,*
- *Tarih derslerinde de, kullanılan tebeşir tozu veya kalem kokusu olmadığı için, daha temiz ve sağlıklıdır,*
- *Tarih derslerinde, sınırsız bir yazı yazma ortamı oluşturur,*
- *Öğretmenler tarih derslerinde de ders saatini daha etkili ve verimli kullanabilir,*
- *Öğrencilerin tarih derslerinde derse ilgisini ve motivasyonunu olumlu yönde etkiler,*
- *Tarih derslerinde farklı öğrenim yöntemi tercihi ve ihtiyaçlara sahip öğrencilere kolayca ulaşmayı sağlar (Turan, 2012: 217-218).*
- *Bilgisayarda tarih dersleri ile ilgili her türlü not ve doküman üzerinde işlem yapılabilir, bunlar kaydedilip paylaşılabilir.*
- *Tarih derslerinde akıllı tahtayı etkin kullanan öğretmenlerin işini kolaylaştırarak ve derslerin daha zevkli geçmesini sağlayarak öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırır,*
- *Tarih derslerinde öğretmen ile grup etkileşimini ve yaratıcı düşüncüyü geliştirir,*
- *Tarih derslerinde öğretmeni bilgisayar odaklı olmaktan çıkarır, böylece fiziksel olarak tüm sınıf derste daha etkin olabilir,*

- *Tarih derslerinde derslerin güçlü ve kalıcı etki oluşturmaya yardımcı olur,*
- *Tarih derslerinde de renk, ses, sürükle-bırak etkinlikleri ile öğrencilerin, ilgi, motivasyon ve dikkatlerinin artmasını sağlar,*
- *Okullardaki idari maliyetleri (tebeşir vb.) düşürmenin yanında, Tarih derslerinde akıllı tahta ile bir tane bilgisayar olan sınıflarda sınırlı bilgisayar kullanımını önler (Akıllı Tahta, 2015)*
- *Akıllı tahta kullanımı sayesinde öğrencilerin grafik çiziminin, elle yazdığı yazılardaki grafiklerden daha kolay çizdiği, tarih derslerinde de harita çiziminde kullanabileceği,*
- *Akıllı tahta kullanımı ile beraber tarih derslerinde öğrencilerin motor hareketlerine de yardımcı olduğu belirtilmektedir (Smith vd. 2005: 92).*
- *Akıllı tahtayı uzun süre kullanan öğrencilerin, çeşitli alandaki çalışmalarında öğrencilerin öğrenme hızlarında devasa etki oluşturmaktadır (Buff, 2012: 49). Tarih derslerinde de öğrencilerin öğreniminde hızlanma sağlayacağı düşünülmektedir.*

1.4.5.2. Akıllı Tahtaların Tarih Öğreniminde ve Öğretimindeki Sınırlılıkları

Yapılan araştırma ve uygulamalarda akıllı tahtanın her ne kadar tarih öğreniminde ve öğretimindeki katkısı ortaya konulmuşsa da bir takım sınırlılıklarının da mevcut olduğu belirtilmiştir. Bunlardan bazıları ise şöyledir;

- *Akıllı tahtaların her sınıfta farklılık göstermesi, Tarih dersinin işlenişinde eksikliklere neden olabilir,*
- *Tarih dersi öğretmenlerinin teknik desteğe ihtiyaç duymaları,*
- *Öğretmenlerin akıllı tahtaları yalnızca tarih dersine ilgiyi artırmak için kullanmaları,*
- *Tarih derslerinde akıllı tahtaların öğretmen kontrolünde öğrenmeyi artırabilmesi, öğretmen haricinde öğrencilerin akıllı tahtayı aktif kullanamamalarıdır.*
- *Bazı Tarih dersi öğretmenlerinin dersleri çok hızlı işlemeleri,*

- Öğrencilerden bazılarının akıllı tahtanın fazla kullanılması sonucunda, baş ve göz ağrısına sebep olduğu yönünde bilgi vermeleri ve bu derslerde tarih dersinin de olabilmesi.
- Tarih dersinde akıllı tahtanın kendisinden doğan teknolojik sorunlar,
- Tarih dersinde, akıllı tahta kullanımına yönelik okul planının olmaması nedeniyle, bu teknolojiden faydalanılamaması,
- Bu teknolojinin tarih eğitimine olan katkısı tam olarak araştırılmadan kısıtlı mali kaynakların harcanması (Sünkür, Şanlı ve Arabacı, 2011: 5-6).
- Yapılan diğer bir araştırmada, projedeki bir takım eksikliklerin projenin doğru bir şekilde yürütmesini etkileyebileceği,
- Akıllı tahtalar ve tablet bilgisayardaki tarih dersi ilgili içeriklerin yeterli ve güncel olmadığı,
- Tarih dersi dâhilinde bu teknolojiye çıkan bir arıza olması durumunda teknik servisin zamanında müdahale edememesi,
- Öğretmenlerin tarih dersinde BİT kullanımı konusunda daha çok bilgilendirilmesine ihtiyaç olduğu (Altın, 2014: 18).
- Akıllı tahtanın uygulamalarda sıkça kullanılması ya da bütün tarih dersinin akıllı tahtayla işlenmesi, derslerin işlenişini yavaşlatıp diğer öğrenciler açısından sıkıcı bulunmasına,
- Akıllı tahtanın tarih dersinde fazla kullanılması kaynakları geliştirme de ve materyali sınıfta kullanmada zamanın verimli kullanılamamasına sebep olmaktadır (Genesi, 2009: 45).

1.4.5.3. Tablet Bilgisayarların Tarih Öğrenimine ve Öğretimine Katkısı

Fatih projesinin en önemli eğitim araçlarından biri olan Tablet PC'ler, normal bir bilgisayarda olan Windows veya Linux işletim sistemlerine sahip olabilmektedir. Daha önce belirtildiği üzere Pardus işletim sistemi de yer alabilmektedir. Tablet PC'lerin öğrenme ve öğretmeye olan katkısı ise şöyle belirtilmektedir:

- Kolay taşınabilir ve hafif olması, böylelikle tarih derslerinde harita veya kitaplardan elde edilebilecek bilgilere kolayca ulaşılabilir.

- *Fiyatların uygun olması, birçok tarihi mekânlara gitmeden sanal gezinti ile oraları fazla bir ücret ödmeden gezebilme imkânı verir.*
- *Bilgisayarda yapılabilecek olan hemen hemen tüm işlerin tablet PC'lerde de yapılabilmesi ile tarihi konularda araştırmanın da kolaylıkla yapılabilmesi.*
- *Wi-fi vd. bağlantılar ile internet kullanılabilmesi ile internet ortamında bilgi sitelerinden öğretmenin anlattığı konuyu araştırabilmesi.*
- *Yüksek verimlilik sağlaması ve kullanışlı olması, defter gibi her yere götürebilme olanağı tanımaktadır.*
- *Canın sıkılmasına karşı içerisinde bulunan tarih bilgisine katkı sağlayacak oyunların oynanabilmesi veya tarihe dair film ve belgesel izlenebilmesidir (Kıralı, 2013: 32-33).*
- *Tarih dersinde de öğretmen tablet PC kullanarak öğrencilere sırtını dönmeden dersini anlatabilir, göz temasının artmasını sağlar ve sosyal iletişimi artırır,*
- *Tarih dersinde de tabletin görüntüsünü akıllı tahtaya aktararak yazı tahtası gibi kullanılabilir, bu sayede sınıfın istediği yerinden dersini anlatabilir,*
- *İhtiyaç halinde tarih dersini de sınıfın arka tarafından anlatarak öğrencilerin dikkatlerini tamamen tahtaya çevirebilmelerini sağlar,*
- *Öğrencilerin tabletlerini sınıf içerisinde ve okul dışında kullanmalarına olanak verir, Ör: Bir müze ziyaretinde tabletlerle ders anlatılabilir ve etkinlik yaptırılabilir,*
- *Tablet PC'nin kablosuz mikrofonu ve kayıt yazılımları ile tabletle anlatılan tarih dersleri, kayıt altına alınarak öğrencilere video şeklinde verilebilir (Çağlar, 2012: 140).*

1.4.5.4. Tablet Bilgisayarların Tarih Öğreniminde ve Öğretimindeki Sınırlılıkları

Tablet bilgisayarların eğitimde yukarıda sayılan katkısı olduğu gibi bir takım sınırlılıklarının da mevcut olduğu yapılan araştırmalarla belirtilmiştir. Bu sınırlılıklar;

- *Tablet bilgisayarlar tarih dersinde öğrenciler arasındaki sosyal etkileşimi azaltılabilir,*
- *Genelde olabileceği gibi tarih dersinde de tablet bilgisayarların yaydığı radyasyon sağlığa zarar verebilir,*
- *Tablet bilgisayarlar tarih dersinin amacının dışında kullanılabilir,*
- *Tablet bilgisayarlar tarih derslerinde, öğretmeni ile öğrenci arasındaki iletişimi azaltabilir,*
- *Tablet bilgisayarlar tarih derslerinde, öğrenciyi hazır bilgiye teşvik edebilir,*
- *Tablet bilgisayarlar tarih derslerinde, öğretmenlerin öğrencilerin yeteneklerini fark etmesinde bir engel teşkil edebilir (Daşdemir vd., 2012: 508-509).*

1.5. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar ve Uygulamalar

Araştırmacı tarafından yapılan araştırmalarda, tarih öğretiminde Fatih Projesi'nde kullanılan tablet bilgisayar ve akıllı tahtanın öğrenci görüşleri bağlamında nasıl bir durumda olduğu konusunda bir çalışma mevcut değildir. Yalnızca akıllı tahta konusunda Ünal'ın 2015 yılında yapmış olduğu, Ortaöğretim Kurumlarında Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşleri, yüksek lisans tez çalışması mevcuttur.

Fatih Projesi, tablet bilgisayar ve akıllı tahta hakkında çeşitli bilim alanlarında farklı şekillerde araştırmalar yapılmış ve çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. 2011-2014 yılları arasındaki Fatih Projesi ile ilgili yapılan ulusal ve uluslararası çalışmaların içerik analizi yapılan bir çalışmada 120 tane tez, bildiri ve makalenin yer aldığı belirtilmiştir (İslamoğlu, Ursaavaş ve Reisoğlu, 2015: 161). YÖK Tez'de yapılan araştırmada, Fatih Projesi ismi geçen tez çalışmalarının sayısı 37, akıllı tahta ismi geçen tez çalışmalarının sayısı 48, tablet bilgisayar ismi geçen tez çalışmalarının sayısı ise 24 olarak tespit edilmiştir.

Işık (2008) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin akademik başarıları, tarihsel doküman kullanılarak yapılan öğretim ile geleneksel kitaplar yoluyla yapılan öğretim karşılaştırılmak suretiyle araştırılmış ve tarihsel doküman kullanılarak yapılan

öğretimin öğrencilerin akademik başarılarına daha fazla katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karaçöp vd. (2009) tarafından yapılan çalışmada, bilgisayar animasyonları kullanılarak gerçekleştirilen bilgisayar destekli öğretim yöntemi ve jigsaw tekniği ile dersin işlenmesinin geleneksel anlatım yöntemine göre daha başarılı sonuçlar verdiği ortaya koyulmuştur.

Erdemir vd. (2009) yaptıkları bir araştırmada, öğretmen adaylarının interneti ve bilgisayarı öğretim amaçlı kullanabilmede kendilerini yeterli hissetmediklerini, öğretim amaçlı basit materyaller hazırlarken karmaşık materyal hazırlamada yetersiz olduklarını belirtmişlerdir. Öğretim amaçlı teknoloji kullanabilmede ise bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha bir özgüven sahibi oldukları belirtilmiştir.

Gürol vd. (2011) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin bilişim teknolojilerini kullanmaya yönelik kaygılarının olduğu ve projedeki altyapı sorunlarının öğretmenlerin proje ile ilgili olumsuz düşünce geliştirmesine neden olduğu belirtilmiştir. Ayrıca projenin katkısının en fazla olacağı dersleri Fen ve Teknoloji, sözel dersler ve Sosyal Bilgiler dersi olarak belirtmişlerdir.

Bulut ve Koçoğlu'nun (2012) yaptığı çalışmada, akıllı tahta kullanımının soyut kavramları ve konuları somutlaştırdığı, anlamlı öğrenmeyi sağladığı ve öğrencinin aktif öğrenmesini desteklediği yönde bulgular elde edilmiştir. Diğer yandan sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunun akıllı tahtayı nasıl kullanacağı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ortaya koyulmuştur.

Yılmaz'ın (2012) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin eğitimde teknoloji kullanımına yönelik olumlu bir tutumda oldukları, eğitimde teknoloji kullanımının faydalı olacağını düşündükleri, yeni teknolojilerde kendilerini geliştirmeye çalıştıkları, teknolojileri kullanırken sınıfta sorunla karşılaşmadıkları belirtilmiştir.

Karakaya'nın (2013) çalışmasında, öğretmenlerin okullarda kurulu olan sistemi tam olarak çalıştıramadığı, tabletler nedeniyle öğrencileri derse odaklayamadığı, tabletlere veri girişi yapamadığı belirtilmiştir. Ayrıca tabletlere verilerin kaybolduğu, akıllı tahtaların sık sık arızalandığı, teknik destek alınmadığı, yazılımların ilgi çekici olmadığı, öğretmenlerin yeterli teknolojik bilgiye sahip olmadıkları belirtilmiştir.

Arıcan (2014) çalışmasında, yeni medya donanımlı eğitim ortamlarının öğretmeyi kolaylaştırdığını ve öğrenmeyi de olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Eğitimcilerin de bilgi ve iletişim teknolojilerinin küresel boyutta rekabet edebilecek şekilde öğrencilere problem çözme, eleştirel düşünme ve karar verme yeteneklerini geliştirdiğine dair bilgiyi ortaya koymuştur.

Polat (2014) yaptığı çalışmada öğretmenlerin e-çerik hazırlama konusunda kaygı yaşadığı sonucuna ulaşmakla beraber, hizmet öncesi aldıkları eğitimin de yeterli olmadığı görüşünde oldukları belirtilmiştir. Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersini tamamlayan öğretmenlerin ise e-çerik geliştirmede kendilerine daha fazla güvendiklerini ortaya koymuştur.

Tatlı'nın (2014) yılında Van'da yaptığı, Akıllı Tahtaların Etkileşim Özelliklerine İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri isimli çalışmasında, öğretmenlerin derslerde akıllı tahta kullanımını olumlu bulduğu ve öğrenciler için motivasyon sağlama, derse hazırlıklı gelme ve derste aktif kalmada etkili olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimin yetersiz olduğunu ve akıllı tahtanın deneme yanılma ile kullanıldığını bulgularına eklemiştir.

Hörküç'ün (2014) Fatih Projesi'nin İstanbul ilinde uygulanmasına ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşleri üzerine yaptığı çalışmada, okullarda kurulu olan teknolojilerin öğrencilerin ve öğretmenlerin kullanabildiklerini düşünen yönetici ve öğretmenler, proje kapsamında yeterli donanımın sağlanmış olduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca yönetici ve öğretmen görüşlerine göre, tablet bilgisayarlar derslerde etkin olarak kullanılamamaktadır. Öğretmenler, projenin uygulanma aşamasında yeterli desteğin sağlanmadığını; projenin yeniliklerinin öğrencilerdeki okuma alışkanlığını olumsuz etkileyeceğini belirtirken, sosyal yönde ise bir öngörüde bulunmadıkları belirtilmiştir. Öğretmen ve yöneticilerin projenin toplumun beklentisini karşılama noktasında kararsız görüşte oldukları ve verilen hizmet içi eğitiminde etkili olmadığını beyan ettikleri belirtilmiştir.

Çiçekli (2014) Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Fatih Projesi Kapsamında Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri üzerine yaptığı çalışmada, akıllı tahtanın kalibrasyon gibi sıkıntılarının olduğunu bazen derslerde sıkıntılara neden olduğunu, son yıllarda çok aktif olarak kullanıldığını, böylece öğretmen ve öğrenciler için olumlu sonuçlar alındığını belirtmiştir.

Demir ve Yorulmaz, (2014) tarih derslerinde akıllı tahta kullanımını içine alan çalışmasında, katılımcıların tamamının akıllı tahtayı destekledikleri ve bunu olumlu karşıladıkları belirtilmiştir. Ancak tarih derslerinde akıllı tahta kullanımında bir takım sorunların temelinde, hizmet içi eğitimin yetersiz ve verimsiz olması, akıllı tahtaya uygun materyal eksikliği vb. etkenler olduğu ortaya koyulmuştur. Ayrıca öğretmenlerin akıllı tahtayı yeterli düzeyde kullanmadıkları hatta bazı katılımcıların eski öğretim tarzını benimsemeleri vb. nedenle akıllı tahtayı kullanmadıkları belirtilmiştir.

Hiçyılmaz (2015) Erzurum'da Görsel Sanatlar Dersinde Öğrencilerin Akıllı Tahtaya Yönelik Tutumları ve Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi adlı çalışmasında, akıllı tahtaların eğitim – öğretimde öğrencilerin başarısının artmasında, öğrenciyi derste aktif kılmada çok faydalı olduğu ancak öğretmenlerin akıllı tahta kullanımı yönünden eksik oldukları, teknik sorunlar ve içerik sıkıntısı nedeniyle aktif olarak kullanılmadığına ulaşılmıştır.

Türe (2015) Bursa'da, Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Tablet Bilgisayarla Eğitime İlişkin Görüşlerini incelediği çalışmasında, fatih projesinin bu durumda içerik olarak zenginleştirilmemiş bir proje olduğu eksikliklerinin eğitimde kullanılmaya çok müsait olmadığı, tablet bilgisayarların özellikle zaman geçirme aracı olarak kullanıldığını belirtmiştir.

Gelir (2015) Kayseri'de tablet bilgisayar kullanımının Türk öğrencilere İngilizce öğretimi konusunda etkililiği üzerine yaptığı çalışmada öğrencilerin tablet bilgisayarla İngilizce kelime öğrenmenin daha eğlenceli olduğunu ve ezberlenen kelimelerin daha kalıcı olduğunu belirtmişlerdir.

Geçal (2016) Bolu'da zihinsel yetersizliğe sahip olan öğrencilerle yaptığı çalışmada tablet bilgisayar ile eldesiz toplama işleminin öğrenciler tarafından daha kolay yapılabildiğini belirtmiştir.

Khurmyet (2016) İstanbul'da tablet bilgisayarın etkin öğrenim amaçlı kullanımı üzerine yaptığı çalışmasında, katılımcıların tablet bilgisayarların derslerde kullanımına biraz olumlu baktıklarına ve bu teknolojiye içerik unsurunun önemli bir sorun olduğunu belirtmiştir.

Yılmaz ve Naci (2017) yaptıkları nitel araştırmada, öğretmenlerin tablet bilgisayar ve akıllı tahtanın eğitimde kullanılması yönünde destek verdiklerine ancak çalışmaya katılan öğretmenlerden bir kısmının bu teknolojiyi kullanma yönünde tam donanımlı olmadıklarına ulaşımlardır.

Karanfiller, Göksu ve Yurtkan (2017) mobil uygulamaların öğretimde kullanımı üzerine yaptıkları çalışmalarında, özel öğretim gereksinimi olan öğrenciler için temel kavram öğretiminde ve diğer öğrenme süreçlerinde bu tasarımın kullanılabilceği sonucuna ulaşmışlardır.

Altun, Gülay ve Mazlum (2018) yaptıkları algı çalışmasında, öğretmenlerin etkileşimli tahtaya yönelik algılarının olumlu ve olumsuz olarak, yarı yarıya olduğu ancak bu teknolojinin eğitimde kullanımı konusunda çoğunun destek verdiklerini ortaya koymuşlardır.

Yaşaroğlu (2018) öğretmenlerin Fatih Projesi'nden beklentileri ve proje hakkındaki önerilerini incelediği çalışmasında, öğretmenlerin bazılarının projeden beklentilerinin sağlandığını, bazılarının ise beklentilerinin tam olarak sağlanamadığını ifade ettiklerini belirtmiştir.

1.6. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar ve Uygulamalar

Fatih Projesi'nin bire bir aynısını yurt içinde ve yurt dışında bulmanın pek kolay olmadığı belirtilmiştir. Eğitek Genel Müdür Yardımcısı tarafından yapılan bir açıklamada, Fatih Projesi'nin beş bileşeni ile beraber topyekûn bir dijital dönüşüm projesi olduğu belirtilmiştir. Projenin tamamlanmasıyla birlikte ülkemizdeki tüm eğitim seviyelerinde ve dünyada tek olması hedeflenmektedir. Projenin küçük ölçekli ve yakın konsepti uygulamalarının olduğu ve bu uygulamaların Fatih Projesi ekibi tarafından Portekiz, Kore, İngiltere, Japonya ve ABD gibi ülkelerde incelendiği belirtilmektedir (Bozkurt ve Altunok, 2011: 115).

Smith vd. (2005) yaptıkları araştırma sonucunda akıllı tahtanın çok pahalı olduğunu ve kuşkusuz çoğu şeyin ötesinde çalışmalar yapabilme imkânı sunan bu araçların, geleneksel beyaz tahta ve diğer yansıtım araçlarıyla pekâlâ yapılabileceğinin tartışmaya açık olduğunu belirtmişlerdir.

Genesi (2009) yaptığı araştırma sonucunda, öğrencilerin akıllı tahtada bir şeyler çizmeye, ses efektlerini vb. kullanmaya ilgi duyduklarını ve bu gibi sebeplerin öğrencilerin akıllı tahtayı kullanmasında olumlu etki sağladığını belirtmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin akıllı tahta kullanımı ile derslerin daha zevkli geçtiğine ve akıllı tahtanın yoğunlaşma düzeylerini artırdığına ve diğer arkadaşlarının öğrenmelerine de yardımcı olduğuna dair görüş bildirdiği ortaya koyulmuştur.

Buff (2012) yaptığı çalışmada, öğrenciye sunulan anketler ile elde edilen bulgularda, sınıflarda akıllı tahta kullanılmasının öğrencileri klasik kitaplara göre daha mutlu hissettiklerini ortaya koymuştur. Öğrencilerin akıllı tahta ile daha fazla bilgi öğrendiğini ileri sürerek % 88’lik bir oran ile de bunu desteklediklerini belirtmiştir.

Türel ve Johnson (2012) yaptıkları çalışmada, çoğu öğretmenin interaktif tahtayı kullanarak öğrenme becerilerini geliştirdiğini ortaya koyarken, akıllı tahta kullanımının ise meslektaşlarından öğrendiğini belirtmişlerdir.

Sweeney (2013) yaptığı araştırma sonucunda, müdürlerin okul içinde ve okul dışında yeni teknolojinin daha iyi kullanımının sağlanması için yarı özerk olarak uzman eşliğinde çalışmasının gerektiğini ortaya koymuştur. Bu işbirliği programın öğrenmesi geri dönütlerin alınması açısından süreklilik arz etmektedir.

Aktürk vd. (2015) akıllı tahta ile ilgili yaptıkları metafor çalışmasının sonucunda, akıllı tahta ile ilgili bulguların sonuçlarının küçük çapta olduğundan, bu bulgularla ilgili olarak akıllı tahta kullanan okullarda radikal ve hızlı bir şekilde karar almanın çok erken olacağını belirtmişlerdir. Bunun yanında teknolojiyle ilgili daha fazla çalışmaların yürütülmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

2. BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Fatih Projesi'nde kullanılan akıllı tahta ve tablet bilgisayarın lise tarih derslerinde kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin ne düzeyde olduğunu, var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeye çalışan bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Yapılacak olunan araştırma için verilerin toplanacağı öge veya birimlerin içerisinde bulunduğu, örneklem olarak alınan grubun temsil etmeye çalıştığı büyük gruba evren denilmektedir. Örneklem ise, araştırmanın yapıldığı evreni temsil ettiği düşünülen ve üzerinde araştırma yapılan küçük gruptur (Örnekleme: 2014).

Bu çalışmanın evrenini, Karabük il merkezinde ve Safranbolu'da bulunan ve Fatih Projesinin uygulandığı liseler oluşturmaktadır. Bu çalışmanın örneklemine ise bu okullarda eğitim gören 6.177 öğrenci arasından tesadüfî yöntemle seçilmiş 487 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler ortaöğretim ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinden seçilmiştir. Birinci ve dördüncü sınıfta okumakta olan öğrencilerden seçilmemesinin nedeni ise bu öğrencilerin henüz yeterli derecede akıllı tahta ve tablet bilgisayar kullanmıyor olmasındandır.

Verilerin toplandığı liseler ve çalışmaya katılan öğrenci sayıları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan liseler ve öğrenci sayıları

Lise	Öğrenci Sayısı
Cumhuriyet Anadolu Lisesi	49
Demirçelik Anadolu Lisesi	50
Safranbolu Atatürk Anadolu Lisesi	50
Safranbolu İmam Hatip Lisesi	45
Karabük İmam Hatip Lisesi	47
Alparslan Gazi Anadolu Öğretmen Lisesi	54
Zübeyde Hanım Anadolu Lisesi	48
Karabük Endüstri Meslek Lisesi	47
Mehmet Vergili Fen Lisesi	42
Yahya Kemal Kız Meslek Lisesi	55

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada verilerin toplanması için öncelik olarak internet üzerinden Fatih Projesi'nde yer alan akıllı tahta ve tablet bilgisayarın lise tarih derslerinde kullanılması ile ilgili öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerini ele alan tez, makale ve bildiri çalışmaları araştırılmıştır. İnternet üzerinden elde edilen bilgilerin dışında daha önce Fatih Projesi ile ilgili yapılmış olan çalışmalar incelenmiştir.

Öğrencilerin tablet bilgisayar, akıllı tahta ve Fatih Projesi'ne ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla "Tablet Bilgisayar Kullanım Anketi, Akıllı Tahta Kullanımı Anketi ve Fatih Projesi Anketi" kullanılmıştır. Tüm anketler toplam 26 maddeden oluşmaktadır. Anket, "1-Hiç katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum ve 5-Tam katılıyorum" şeklinde 5'li Likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir. Anketlerdeki olumsuz ifadeler ters puanlanmıştır. Anket maddeleri uzman, öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Ayrıca, bu anket maddeleri hazırlanırken, Altın (2014)'a ait olan tez çalışmasında kullanılan ölçme aracındaki maddelerden yararlanılmıştır.

Anketlerin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Tüm Anketler tek faktörlüdür. Tablet Bilgisayar Kullanım Anketinin Kaiser-Meyer-Olkin değeri, .88'dir. Ankette yer alan maddelerin faktör yük değerleri .70 ile .85 arasında değişmektedir. Akıllı Tahta Kullanımı Anketinin (KMO) değeri, .85'dir. Ankette yer alan maddelerin faktör yük değerleri .46 ile .67 arasında dağılmıştır. Fatih Projesi Anketinin (KMO) değeri, .80'dir. Ankette yer alan maddelerin faktör yük değerleri. 20 ile .64 arasındadır. Tablet bilgisayar, akıllı tahta ve Fatih Projesi'ne ilişkin anketlerin güvenilirlik analizi sonuçlarına göre tablet bilgisayar anketinin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı $\alpha = .85$ olarak belirlenmiştir. Tablet Bilgisayar Anketinin maddelerinin düzeltilmiş madde korelasyonları. 69-.82 arasındadır. Akıllı Tahta Anketinin Cronbach Alpha güvenilirlik değeri $\alpha = .82$ iken düzeltilmiş madde korelasyonları. 35-.70 arasında dağılmıştır. Fatih Projesi Anketinin Cronbach Alpha güvenilirlik değeri $\alpha = .81$ iken düzeltilmiş madde korelasyonları. 22-.67 arasında değişmektedir. Bu sonuçlara göre tüm anketlerin, iyi düzeyde geçerli ve güvenilir ölçme araçları oldukları ifade edilebilir.

Araştırmada kullanılan anket dört farklı bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerden birincisi, kişisel bilgileri içermektedir. İkinci bölümde öğrencilerden akıllı tahta ile ilgili görüşleri, üçüncü bölümde tablet bilgisayarla ilgili görüşleri ve son

bölümde ise genel olarak Fatih Projesi'yle ilgili öğrenci görüşleri elde edilmeye çalışılmıştır. Anketin bölümlerinde ortalama dokuz tane soru yer almaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Veri Analizi

Çalışmanın önemli derecede veri kaynağı, Karabük ili ve Safranbolu ilçesinde Fatih Projesi'nin uygulandığı 10 lisede öğrenimine devam eden onuncu ve on birinci sınıf öğrencilerine uygulanan ölçme aracı ile elde edilmiştir. Anketten öğrencilerin bireysel özelliklerindeki değişkenlere göre projenin tarih derslerinde kullanımı hakkında görüşleri elde edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma verilerinin analizinde, SPSS 22 paket programından yararlanılmıştır. Veri analizinde parametrik ve non-parametrik yöntemlerinden hangisinin kullanılmasına karar vermek amacıyla normallik analizleri yapılmıştır. Kolmogorov-Smirnov normallik testinin sayıtları karşılanmamıştır. Ancak çarpıklık ve basıklık katsayılarının (+1 ile -1) arasında dağılması, anket maddelerinin süreklilik göstermesi ve örneklemin büyük olması nedeniyle, araştırmada parametrik test yöntemlerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Birinci alt problemin analizinde betimleyici istatistiksel çözümlere (aritmetik ortalama ve standart sapma) dayalı olarak tablet ve akıllı tahta kullanımı ile Fatih Projesi'ne ilişkin görüşlerinin düzeyi belirlenmiştir. İkinci ve üçüncü alt problemlerin analizinde ise, bağımsız grup t-testi, varyans analizi ve anlamlı farkın kaynağını belirlemek amacıyla da Scheffe gibi istatistiksel teknikler kullanılmıştır. Araştırmada, anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak belirlenmiştir.

3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin analiz bulguları sunulmuştur. İlk olarak birinci alt problem ile ilgili öğrenci görüşlerine ilişkin betimleyici istatistiklere yer verilmiştir. Daha sonra ise ikinci alt probleme ilişkin öğrenci görüşlerinin cinsiyet, sınıf düzeyi ve okul türü değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik analiz bulguları sunulmuştur.

3.1. Tablet Bilgisayar Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşleri

Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin Tarih dersinde tablet kullanımına ilişkin görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Tablet bilgisayar kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri

Maddeler	$\bar{x}$	S.
Tablet bilgisayar Tarih dersine çalışmamı olumlu yönde etkilemektedir.	2,69	1,32
Tablet bilgisayar Tarih dersini anlamamı kolaylaştırmaktadır.	2,69	1,34
Tablet bilgisayarla Tarih dersindeki başarımlarım artmaktadır.	2,62	1,28
Tablet bilgisayar ile Tarih dersini tekrar etmekte zorlanmaktayım.	2,41	1,18
Tablet bilgisayarla Tarih dersine ilgim artmaktadır.	2,70	1,33
Tablet bilgisayar ile Tarih dersine katılımım azalmaktadır.	2,24	1,14
Tablet bilgisayar derste not almamı kolaylaştırmaktadır.	2,64	1,36
Tablet bilgisayar Tarih dersinde dikkatimi arttırmaktadır.	2,55	1,27
Tablet bilgisayar içerisindeki oyunlar Tarih dersine çalışmamı azaltmaktadır.	2,33	1,26
Toplam	2.54	1.27

Tablo 2’de tarih derslerinde tablet bilgisayar kullanımına yönelik öğrenci görüşlerinin ne düzeyde olduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır. Bu tabloda görüldüğü gibi, öğrencilerin “Tablet bilgisayarla Tarih dersine ilgim artmaktadır.” görüşüne ($\bar{x}$ =2,54) düzeyinde görüş bildirerek orta düzeyde bir katılım göstermişlerdir. Benzer şekilde “Tablet bilgisayar Tarih dersine çalışmamı olumlu yönde etkilemektedir.” görüşüne ($\bar{x}$ =2,69), “Tablet bilgisayar Tarih dersini anlamamı kolaylaştırmaktadır.” görüşüne ($\bar{x}$ =2,69), “Tablet bilgisayar derste not almamı kolaylaştırmaktadır.” görüşüne ($\bar{x}$ = 2,64) orta düzeyde bir katılım göstermişlerdir. Diğer taraftan öğrencilerin “Tablet bilgisayar içerisindeki oyunlar Tarih dersine çalışmamı azaltmaktadır” ($\bar{x}$ =2,33) ve

“Tablet bilgisayar ile Tarih dersine katılımım azalmaktadır.” ($\bar{x}=2,24$) ifadelerine katılım düzeylerinin daha düşük düzeyde oldukları görülmüştür.

Bütün ifadeler incelendiğinde öğrencilerin tablet bilgisayar kullanımına pek fazla ilgi göstermedikleri görülmektedir. Ayrıca bütün değerler incelendiğinde öğrencilerden tablet bilgisayarın tarih dersinde olumlu yönde etkisinin olduğunu düşünenlerin sayısının daha yüksek düzeyde olduğu ifade edilebilir. Bu düzeyin daha üst seviyelere çıkarılması için yapılması gereken tablet bilgisayarların derslerde daha aktif bir şekilde kullanılmasıdır.

3.2.Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin Tarih dersinde akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri

Maddeler	$\bar{x}$	Ss.
Akıllı tahta Tarih dersine çalışmamı olumlu yönde etkilemektedir.	3,76	1,30
Akıllı tahta Tarih dersini anlamamı zorlaştırmaktadır.	4,29	1,00
Akıllı tahta ile Tarih dersindeki başarımlarım artmaktadır.	3,39	1,25
Akıllı tahta Tarih dersini tekrar etmemde kolaylık sağlamamaktadır.	3,87	1,27
Akıllı tahta Tarih dersinde daha hızlı not almamı sağlamaktadır.	3,11	1,39
Akıllı tahta ile Tarih derslerimiz daha zevkli ve ilgi çekici hale gelmektedir.	3,74	1,31
Akıllı tahta ile Tarih dersine katılımım azalmaktadır.	4,22	1,04
Akıllı tahta kullanımı Tarih dersinde dikkatimi arttırmaktadır.	3,52	1,30
Toplam	3.73	1.23

Tablo 3’de tarih derslerinde akıllı tahta kullanımına yönelik öğrenci görüşlerinin ne düzeyde olduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır. Bu bulgulara göre, öğrencilerin akıllı tahta kullanımına ilişkin ters puanlanan maddeye “Akıllı tahta Tarih dersini anlamamı zorlaştırmaktadır.” ($\bar{x}=4,29$) düzeyinde görüş bildirerek yüksek düzeyde bir katılım göstermişlerdir. Benzer şekilde ters puanlanan “Akıllı tahta ile Tarih dersine katılımım azalmaktadır.” görüşüne ($\bar{x}=4,22$), “Akıllı tahta Tarih dersini tekrar etmemde kolaylık sağlamamaktadır.” görüşüne ($\bar{x}=3,87$), “Akıllı tahta ile Tarih derslerimiz daha zevkli ve ilgi çekici hale gelmektedir.” görüşüne ($\bar{x}=3,74$) yüksek düzeyde bir katılım göstermişlerdir. Diğer taraftan öğrencilerin “Akıllı tahta Tarih dersinde daha hızlı not

almamı sağlamaktadır.” ($\bar{x}=3,11$) ve “Akıllı tahta ile Tarih dersindeki başarımlar artmaktadır.” ($\bar{x}=2,24$) ifadelerine daha düşük düzeyde katılmışlardır.

Bütün ifadeler incelendiğinde öğrencilerin akıllı tahta kullanımına genel olarak ortanın üstü düzeyde bir katılım gösterdikleri görülmektedir. Öğrencilerin akıllı tahta Tarih dersini anlamamı zorlaştırmaktadır, görüşüne yüksek katılım göstermeleri akıllı tahta kullanımının bir takım problemlere neden olduğunu ortaya koymaktadır. Akıllı tahta ile Tarih dersindeki başarımlar artmaktadır, maddesine düşük katılım gösterilmesi ise bunun farklı bir şekilde ortaya konulmasıdır. Bu maddelerde öğrencilerin katılım düzeylerinin düşük çıkmasında akıllı tahtanın karmaşık yapıda olması, ilk defa kullanılıyor olunması, etkin bir şekilde kullanılmaması ve de öğrencilerin doğrudan kullanamaması olarak gösterilebilir.

3.3. Fatih Projesine Yönelik Öğrenci Görüşleri

Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin Tarih dersinde Fatih Projesi kullanımına ilişkin görüşleri Tablo 4 'de verilmiştir.

Tablo 4. Fatih projesine ilişkin öğrenci görüşleri

Maddeler	$\bar{x}$	Ss.
Fatih projesi Tarih dersinde öğretme/öğrenme amaçlı faydalı olmaktadır.	3,75	1,24
Fatih Projesi Tarih dersinde içerik (konu) yönünden yetersiz kalmaktadır.	3,73	1,16
Fatih projesinde kullanılan araçlar Tarih dersinde kullanışlı değildir.	3,71	1,20
Fatih projesindeki araçları kullanmak için verilen eğitim, yeterli değildir.	3,47	1,30
Fatih projesinde kullanılan araçlar Tarih dersinde öğretme ve öğrenmeye uygundur.	3,48	1,19
Fatih projesi ile Tarih dersleri daha ilgi çekici hale gelmektedir.	3,46	1,26
Fatih projesi ile Tarih derslerine daha istekli girilmektedir.	3,25	1,31
Fatih projesi çevremle olan sosyal hayatımı (arkadaşlarla maç, sinema vb.) zayıflatmaktadır.	4,06	1,17
Fatih projesi ile Tarih dersleri daha çabuk öğretilmekte/öğrenilmektedir.	3,27	1,32
Toplam	3,57	1.23

Tablo 4'de Tarih derslerinde Fatih Projesi'nin kullanımına yönelik öğrenci görüşlerinin ne düzeyde olduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır. İncelendiğinde, öğrencilerin Fatih Projesi'ne ilişkin ters puanlanan maddeye “Fatih Projesi çevremle olan sosyal hayatımı (arkadaşlarla maç, sinema vb.) zayıflatmaktadır.” ($\bar{x}=4,06$)

düzeyinde görüş bildirerek yüksek düzeyde bir katılım göstermişlerdir. Aynı şekilde “Fatih Projesi Tarih dersinde öğretme/öğrenme amaçlı faydalı olmaktadır.” görüşüne ($\bar{x}=3,75$), ters puanlanan “Fatih Projesi Tarih dersinde içerik (konu) yönünden yetersiz kalmaktadır.” görüşüne ($\bar{x}=3,73$), “Fatih Projesi’nde kullanılan araçlar Tarih dersinde kullanışlı değildir.” görüşüne ($\bar{x}=3,71$) yüksek düzeyde bir katılım göstermişlerdir. Diğer taraftan öğrencilerin “Fatih Projesi ile Tarih derslerine daha istekli girilmektedir.” ($\bar{x}=3,25$) ve “Fatih Projesi ile Tarih dersleri daha çabuk öğretilmekte/öğrenilmektedir.” ($\bar{x}=3,27$) ifadelerine daha düşük düzeyde katılmışlardır.

Bütün ifadeler incelendiğinde öğrencilerin Fatih Projesine ilişkin algılarının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Genel olarak bakıldığında Fatih Projesinin Tarih derslerinde kullanılmasında derse etkisinin az olduğu ifade edilebilir. Bu duruma neden olarak öğretmenlerin gerekli altyapıya ait donanıma sahip olmaması ve projenin kendisinden kaynaklanan sebepler gösterilebilir.

3.5. Çeşitli Değişkenlere Göre Bulgular

3.5.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Tablet Kullanımı İle İlgili Bulgular

Tablo 5, 6 ve 7’te katılımcıların demografik değişkenlerden cinsiyete göre görüşlerinin karşılaştırılması ile ilgili t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin tablet kullanımına ilişkin görüşlerinin t-testi sonuçları

	Değişken	n	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
Tablet Kullanımı	Erkek	200	15,96	7,28	485	,127	.89
	Kız	287	15,88	7,04			

p<.05

Tablo 5’te, kız ve erkek öğrencilerin tarih derslerinde tablet bilgisayar kullanımının, cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları ortaya koyulmuştur. Bu sonuçlar incelendiğinde [$t(485)=0.127$; $p>0.05$] erkek ($\bar{x}=15,96$) ve kız ($\bar{x}=15,88$) öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuç, kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin görüşleri arasında bir benzerliğin olduğunu göstermektedir.

3.5.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Akıllı Tahta Kullanımı İle İlgili Bulgular

Tablo 6. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşlerinin t-testi sonuçları

	Değişken	n	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	P
Akıllı Tahta Kullanımı	Erkek	200	30,59	6,72	485	1,845	.06
	Kız	287	29,47	6,49			

p<.05

Tablo 6’da kız ve erkek öğrencilerin tarih derslerinde akıllı tahta kullanımının, cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları ortaya koyulmuştur. Öğrencilerin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşleri incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre [t(485)=1.845; p>.05] erkek ($\bar{x}=30,59$) ve kız ($\bar{x}=29,47$) öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu verilerden, kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin görüşleri arasında bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

3.5.3. Cinsiyet Değişkenine Göre Fatih Projesi’ne İlişkin Bulgular

Tablo 7. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin Fatih Projesi’ne ilişkin görüşlerinin t-testi sonuçları

	Değişken	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
Fatih Projesi	Erkek	200	32,62	7,39	485	1,097	.27
	Kız	287	31,90	6,77			

p<.05

Tablo 7’de kız ve erkek öğrencilerin tarih derslerinde Fatih Projesi kullanımının, cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları ortaya koyulmuştur, öğrencilerin tarih derslerinde Fatih Projesi kullanımına yönelik görüşleri, cinsiyet değişkenine göre [t(485)=1.097; p>.05] erkek ($\bar{x}=32,62$) ve kız ($\bar{x}=31,90$) görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuç, kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin diğer iki değişkende olduğu gibi görüşlerinin benzeştiğini göstermektedir.

Tablo 8, 9 ve 10'da katılımcıların demografik değişkenlerden sınıf düzeyine ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması ile ilgili t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

3.5.4. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Tablet Kullanımı İle İlgili Bulgular

Tablo 8. Öğrencilerin tablet kullanımına ilişkin algılarının sınıf düzeyi değişkenine göre t-testi sonuçları

	Değişken	n	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	P
Tablet Kullanımı	10. Sınıf	217	14,32	6,94	485	4,489	.00
	11. Sınıf	270	17,19	7,04			

p<.05

Tablo 8'de onuncu ve on birinci sınıf öğrencilerinin Tarih derslerinde tablet bilgisayar kullanımının, sınıf düzeyi değişkenine göre t-testi sonuçları ortaya koyulmuştur. Tarih derslerinde tablet bilgisayar kullanımına yönelik öğrenci görüşleri incelendiğinde, sınıf düzeyi değişkenine göre [$t(485)= 4,489$; $p<0.05$] öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma oluşmuştur. Aritmetik ortalama değerleri incelendiğinde, 11. sınıf öğrencilerinin ($\bar{x}= 17,19$), 10. sınıf öğrencilerine göre ($\bar{x}= 14,32$) tablet bilgisayar kullanımı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, sınıf düzeyinin yüksek olan öğrencilerin tablet bilgisayar kullanımına daha olumlu görüş bildirdiklerini göstermektedir. Üst sınıftaki öğrencilerin daha olumlu görüş bildirmeleri onların bu teknolojiye daha hâkim ve daha fazla kullanma imkânı bulunduğundan olabilir.

3.5.5. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Akıllı Tahta Kullanımı İle İlgili Bulgular

Tablo 9. Öğrencilerin akıllı tahta kullanımına ilişkin algılarının sınıf düzeyi değişkenine göre t-testi sonuçları

	Değişken	n	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
Akıllı Tahta Kullanımı	10. Sınıf	217	28,29	6,70	485	5,034	.00
	11. Sınıf	270	31,24	6,22			

p<.05

Tablo 9’de onuncu ve on birinci sınıf öğrencilerinin tarih derslerinde akıllı tahta kullanımının, sınıf düzeyi değişkenine göre t-testi sonuçları ortaya koyulmuştur. Tarih derslerinde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerine bakıldığında, sınıf düzeyi değişkenine göre [$t(485)= 5,034$; $p<0.05$] anlamlı bir fark bulunmuştur. Aritmetik ortalama değerleri incelendiğinde, 11. sınıf öğrencilerinin ($\bar{x}= 31,24$), 10. sınıf öğrencilerine göre ($\bar{x}= 28,29$) akıllı tahta kullanımına ilişkin algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç ile beraber, sınıf düzeyi yüksek olan öğrencilerin akıllı tahta kullanımını daha uygun buldukları sonucuna ulaşılabılır. Bu durum içinde hem öğretmenlerin tecrübe sağlaması, hem de öğrencilerin akıllı tahtaları daha etkin kullanabilme yönünden tecrübesinin fazla olması, sonucun bu şekilde üst sınıf lehine çıkmış olabileceğini göstermektedir.

3.5.6. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Fatih Projesi’ne İlişkin Bulgular

Tablo 10. Öğrencilerin Fatih Projesi’ne ilişkin algılarının sınıf düzeyi değişkenine göre t-testi sonuçları

	Değişken	n	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
Fatih Projesi	10. Sınıf	217	30,67	7,10	485	4,379	.00
	11. Sınıf	270	33,42	6,74			

$p<.05$

Tablo 10’da onuncu ve on birinci sınıf öğrencilerinin tarih derslerinde Fatih Projesi kullanımının, sınıf düzeyi değişkenine göre t-testi sonuçları ortaya koyulmuştur. Bu tablo incelendiğinde, ortaöğretim öğrencilerinin Fatih Projesine ilişkin görüşlerinde sınıf düzeyi değişkenine göre [$t(485)= 4,379$; $p<0.05$] anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Aritmetik ortalama değerleri incelendiğinde, 11. sınıf öğrencilerinin ($\bar{x}= 33,42$), 10. sınıf öğrencilerine göre ($\bar{x}= 30,67$) tablet bilgisayar kullanımı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, sınıf düzeyi yüksek olan öğrencilerin, Fatih Projesi’ne daha olumlu baktıkları şeklinde yorumlanabileceği gibi 10. sınıflara göre daha fazla kullandıklarından derslerde tablet bilgisayar kullanımını özümsemiş olabilecekleri şeklinde de yorumlanabilir.

Tablo 11, 12 ve 13’te katılımcıların demografik değişkenlerden okul türüne göre görüşlerinin karşılaştırılması ile ilgili varyans analizi sonuçlarına yer verilmiştir. Bu

varyans analizi çalışmasıyla okul türü değişkenine göre öğrencilerin görüşlerinde anlamlı bir farklılığın olup olmadığı incelenecek ve varsa buna sebep olabilecek durumlar ortaya koyulmaya çalışılacaktır.

3.5.7. Okul Türü Değişkenine Göre Tablet Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 11. Okul türü değişkenine göre tablet kullanımına ilişkin varyans analizi sonuçları

Değişken	Düzyey	n	$\bar{X}$	Ss	F	p	Scheffe
Tablet Kullanımı	(1)FenLisesi	42	17,54	2,58	9,036	.00	(2-3) (5-3) (5-4)
	(2) Ana. Öğr. Lisesi	54	17,37	5,33			(7-1) (7-2)
	(3) AnadoluLisesi	197	13,66	7,58			(7-3) (7-4) (7-5)
	(4) İ.HatipLisesi	92	13,72	6,31			
	(5) ÇokProg. Lise	47	18,04	6,84			
	(6)KızMeslekLisesi	26	22,76	5,07			
	(7) Ana. MeslekLisesi	29	23,48	4,28			
p<.05							

Tablo 11’de tablet kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin okul türü değişkenine göre varyans analizi sonuçları ortaya koyulmuştur. Bu sonuçlarla, tablet kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri okul türü değişkenine göre incelendiğinde, p<.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur [F(6-480)=9,036, p<.05].

Öğrencilerin okul türlerine göre, hangi gruplar arasında farklılık olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre;

Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerinin ($\bar{x}=17,37$), Anadolu Lisesi öğrencilerine ($\bar{x}=13,66$); Çok Programlı Lise öğrencilerinin ($\bar{x}=18,04$), Anadolu Lisesi öğrencilerine ($\bar{x}=13,66$); ve İmam Hatip Lisesi öğrencilerine ($\bar{x}=13,72$) göre tablet bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu anlaşılmıştır. Burada Anadolu Öğretmen Lisesi ve Çok Programlı Lise öğrencilerinin değerlerinin yüksek çıkmasında bu okullardan ankete katılım oranının daha az olması ve bu okullarda okuyan talebelerin başarı seviyesinin diğer okullara göre daha ilerde olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Anadolu Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{x}=23,48$), Fen Lisesi öğrencilerine ($\bar{x}=17,54$); Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerine ($\bar{x}=17,37$); Anadolu Lisesi

öğrencilerine ($\bar{x}=13,66$); İmam Hatip Lisesi öğrencilerine ($\bar{x}=17,37$); ve Çok Programlı Lise öğrencilerine ($\bar{x}=18,04$) göre tablet bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu anlaşılmıştır. Bu sonuca göre de Anadolu Meslek Lisesi öğrencilerinin görüşlerinin değerinin daha yüksek çıkmasında bu okullardan ankete katılım oranının düşük olması ve bu grupların fikirlerinde daha homojen bir yapıda olduklarını göstermektedir.

3.5.8. Okul Türü Değişkenine Göre Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 12. Okul türü değişkenine göre akıllı tahta kullanımına ilişkin varyans analizi sonuçları

Değişken	Düzyey	n	$\bar{X}$	Ss	F	p	Scheffe
Akıllı Tahta Kullanımı	(1) Fen Lisesi	42	33,33	5,90	7,621	.00	(1-4) (3-4) (6-4)
	(2) Ana. Öğr. Lisesi	54	28,77	6,26			
	(3) Anadolu Lisesi	197	30,47	6,26			
	(4) İ. Hatip Lisesi	92	26,90	7,14			
	(5) Çok Prog. Lise	47	29,10	6,56			
	(6) Kız Meslek Lisesi	26	33,26	4,66			
	(7) Ana. Meslek Lisesi	29	31,37	5,91			

$p < .05$

Tablo 12’de akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin okul türü değişkenine göre varyans analizi sonuçları ortaya koyulmuştur. Bu tablo incelendiğinde okul türü değişkenine göre, öğrencilerin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşlerinde arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$F(6-480)=7,621, p < .05$].

Öğrencilerin okul türlerine göre, hangi gruplar arasında farklılık olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre;

Fen Lisesi öğrencilerinin ($\bar{x}=33,33$), İmam Hatip Lisesi öğrencilerine ($\bar{x}=26,90$); Anadolu Lisesi öğrencilerinin ($\bar{x}=30,47$), İmam Hatip Lisesi öğrencilerine ($\bar{x}=26,90$); Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{x}=33,26$), İmam Hatip Lisesi öğrencilerine ($\bar{x}=26,90$) göre tarih derslerinde akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşlerinin daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

3.5.9. Okul Türü Değişkenine Göre Fatih Projesi'ne İlişkin Bulgular

Tablo 13. Okul türü değişkenine göre Fatih Projesi'ne karşı algılarına ilişkin varyans analizi sonuçları

Değişken	Düzyey	n	$\bar{X}$	Ss	F	p	Scheffe
Fatih Projesi	(1)Fen Lisesi	42	35,66	6,70	6,475	.00	(1-3) (1-4) (1-5)
	(2) Ana. Öğr. Lisesi	54	33,09	6,10			
	(3) AnadoluLisesi	197	31,51	7,26			
	(4) İ.HatipLisesi	92	30,61	6,90			
	(5) ÇokProg. Lise	47	30,51	7,04			
	(6)KızMeslekLisesi	26	37,65	4,94			
	(7) And. Meslek Lisesi	29	33,06	5,51			

p<.05

Tablo 13'te öğrencilerin Fatih Projesi ile ilgili görüşlerinin okul türü değişkenine göre varyans analizi sonuçları ortaya koyulmuştur. Bu sonuçlar incelendiğinde okul türü değişkenine göre, öğrencilerin Fatih Projesine ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur [F(6-480)=6,475, p<.05].

Öğrencilerin okul türlerine göre, hangi gruplar arasında farklılık olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre;

Fen Lisesi öğrencilerinin ($\bar{x}$ =35,66), Anadolu Lisesi öğrencilerine ($\bar{x}$ =31,51); Fen Lisesi öğrencilerinin ($\bar{x}$ =35,66), İmam Hatip Lisesi öğrencilerine ($\bar{x}$ =30,61); Fen Lisesi öğrencilerinin ($\bar{x}$ =35,66), Çok Programlı Lise öğrencilerine ($\bar{x}$ =30,51) göre Fatih Projesi'ni daha uygun buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde liselerde yapılan anketten elde edilen bulgular neticesinde çıkan sonuçlar ve bu sonuçlara bağlı olarak önerilere yer verilmiştir.

SONUÇ

Zamanın şartları içerisinde bilimsel gelişmeler çok hızlı ilerlemekte ve gün geçtikçe yeni teknolojilere ayak uydurmak oldukça zor hale gelmektedir. Bilim çağı, teknoloji çağı diye de isimlendirilen 21. yüzyılda hangi milletler geride kalırsa bilim ve teknolojiye ileri olan milletlerin boyunduruğu altından kurtulamayacaktır. Eğitim öğretimde kullanılan teknolojiler her geçen gün artmakta, kara tahta ve tebeşirlerin yerini akıllı tahtalar ve tablet bilgisayarlar almaktadır. Dünya üzerinde bu gibi teknolojik aletler neredeyse eğitimin vazgeçilmez araç gereçleri haline gelmiştir.

Fatih Projesi kapsamında yer alan akıllı tahta ve tablet bilgisayarın tarih derslerinde kullanımı hakkında öğrenci görüşleri araştırılmış olan bu çalışmada bir takım problemler üzerinden hareketle teknolojik araçların eğitimde ne derece kullanılabilir olduğu ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Birinci alt problem durumuna ilişkin bulgularda tarih derslerinde tablet bilgisayar kullanımına öğrencilerin orta düzey katılım gösterdikleri görülmüştür. Tarih dersinde tablet bilgisayarların, öğrencilerin derse çalışmasında olumlu etkiye sahip olduğu, dersi anlamayı ve derste not almayı kolaylaştırdığı, derste başarıyı, dikkati ve derse olan ilgiyi artırdığı çalışma grubunun yarısından çoğu tarafından destek bulmuştur. Ancak tablet bilgisayarla ilgili ölçekte yer alan olumsuz maddeler azımsanmayacak derecede desteklenmiştir. Örneğin “tablet bilgisayarla tarih dersini tekrar etmekte zorlanmaktayım” maddesine öğrenciler ($\bar{x}$: 2.41) oranla destek vermişlerdir bu durum gösteriyor ki tablet bilgisayarın tarih dersinde kullanımı konusunda olumlu düşünenlerin sayısı ile olumsuz düşünenlerin sayısı birbirine yakındır.

Gelir (2015) tablet bilgisayar kullanımının İngilizce öğretimi konusunda yaptığı çalışmada öğrencilerin tablet bilgisayarla kelime öğrenmenin daha eğlenceli olduğunu belirtmişlerdir. Türe (2015) çalışmasında, tablet bilgisayarın önceliğinin içeriğe verilmesini ve bu aracın kitabın yerini almasından ziyade kitaba destek olarak eğitimde kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Hörküç (2014) çalışmasında Tablet bilgisayarların

eğitimde aktif olarak kullanılmadığını belirtmiştir. Karakaya da (2013) yaptığı çalışmada tabletlerin, bilgilerin kaybolması, veri girişi yapılamaması vb. çok problemler içerdiğini bu nedenle derslerde aktif olarak kullanılmadığını belirtmiştir.

İkinci alt problem durumuna ilişkin bulgularda tarih derslerinde akıllı tahta kullanımına öğrencilerin yüksek düzey katılım gösterdikleri görülmüştür. Öğrencilerin akıllı tahtayla ilgili, “akıllı tahta ile tarih dersindeki başarımlar artmaktadır” gibi olumlu maddelere ($\bar{x}$: 2.24) düşük katılım göstermesi ise akıllı tahtanın tarih derslerinde kullanımını konusunda büyük bir soru işaretidir. “ Akıllı tahta ile tarih dersine katılımım azalmaktadır” ifadesinde ($\bar{x}$: 4.22), “Akıllı tahta tarih dersini anlamamı zorlaştırmaktadır” ifadesinde ise ($\bar{x}$: 4.29) gibi yüksek bir katılım göstermişlerdir. Bunun yanında öğrencilerin tarih dersinin daha zevkli ve ilgi çekici olduğunu, derste not almada ve dersi tekrar etmede kolaylık sağladığını belirten maddelere de sırasıyla ($\bar{x}$: 3.74, 3.11, 3.87) gibi yüksek katılım göstermişlerdir. Bu iki durumun akıllı tahta kullanımında bir takım sıkıntıların olduğunu göstermektedir ki öğrenciler hem dersin zevkli olduğunu hem de dersin zor anlaşıldığını ifade etmişlerdir.

Ünal’ın (2015) çalışmasında akıllı tahtaların tarih dersinde öğrenciler tarafından benimsendiği, derse sevilerek girildiği, dersin zevkli geçtiği, dersin sıkıcı olmadığı gibi bulgulara rastlanmıştır. Ayrıca akıllı tahtanın tarih derslerinde olumlu olmasına rağmen bir takım hizmet içi eğitim, teknolojiye ilişkin sorunlar vb. nedenlerle olumsuzluklarının olduğunu ortaya koymuştur. Hiçyılmaz (2015)’ın çalışmasında akıllı tahtaların eğitim – öğretimde faydalı olduğu ancak teknik sorunlar, içerik yönünden eksiklik, alt yapı sorunu ve internet sıkıntısı nedeniyle aktif olarak kullanılmadığına ulaşılmıştır. Buff’un (2012) yaptığı çalışmada öğrencilerin akıllı tahta ile derslerde daha mutlu olduklarını ve daha çok bilgi edindikleri bulgusuna ulaşmıştır. Tatlı’nın (2014) çalışmasında da akıllı tahtanın derslerde kullanımının öğrenciler açısından çok faydalı olduğu ancak içeriği ve öğretmenlere verilen hizmetiçi eğitimi yönünden yeterli olmadığı belirtilmiştir.

Üçüncü alt problem durumuna ilişkin bulgularda tarih derslerinde Fatih Projesinin kullanımına öğrencilerin orta düzey katılım gösterdikleri görülmüştür. Öğrenciler Fatih projesi ile ilgili tarih derslerinde Fatih Projesi ile öğrenme – öğretme amaçlı faydalı olmakta, derse daha istekli girilmekte ve dersler daha çabuk öğrenilmekte/öğretilme maddelerine ($\bar{x}$: 3. 75, 3.25 ve 3.27) aritmetik ortalama oranlarında destek vermişlerdir. Aynı zamanda tarih derslerinde Fatih Projesine ilişkin

maddelerden sosyal hayatı zayıflatmakta, Fatih Projesinde kullanılan teknolojilerin kullanışlı olmadığı ve Fatih Projesinin ders içeriği yönünden yetersiz kaldığı görüşlerine ($\bar{x}$: 4.06, 3.73 ve 3.71) oranları ile daha yüksek bir katılım göstermişlerdir.

Fatih Projesi konusunda Karataş (2014) çalışmasında bu projenin teknoloji boyutuna öğretmenlerin sahip olmadığını ve katılımcıların projenin büyük eksiklerle başlamış olduğunu belirttiklerini ortaya koymuştur. Hörküç (2014) çalışmasında, hizmet içi eğitimin yetersiz kaldığını belirtmiştir. Çiçekli (2014) de yaptığı çalışmada projenin zamanla daha çok faydalı olduğunu, proje bağlantılı teknoloji kullanım oranının arttığını ve öğrencilerin de bu durumdan daha memnun olduklarını belirtmiştir. Yaşaroğlu (2018) da çalışmasında projenin dersleri somut hale getirmede ve bilginin hızlı yayılmasında beklentileri karşıladığını, hizmetiçi eğitimin ise teorikten uygulamaya geçmesi konusunda öğretmenlerden öneri alındığını belirtmiştir.

Bu çalışmada, tarih derslerinde akıllı tahta, tablet bilgisayar ve Fatih Projesinin kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin değişkenler açısından incelenmesinde ise üç durum içinde cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sınıf düzeyi değişkeni açısından bakıldığında ise 11. Sınıf öğrencilerin üç durum içinde 10. Sınıf öğrencilerine göre yüksek katılımda bulunduğu tespit edilmiştir. 11. Sınıf öğrencilerin tarih derslerinde Fatih Projesi, akıllı tahta ve tablet bilgisayar konusunda daha olumlu yaklaşım içinde buldukları yüksek katılım düzeyi ile ifade edilebilir.

Okul türü değişkenine göre tarih derslerinde tablet bilgisayar kullanımında, Çok Programlı Lise öğrencileri ile Anadolu Meslek Lisesi öğrencilerinin diğer liselere göre olumlu yönde bir farklılık oluşturduğuna ulaşılmıştır. Akıllı tahta kullanımı açısından incelendiğinde, Fen Lisesi, Anadolu Lisesi ve Kız Meslek Lisesi öğrencileri daha yüksek bir katılım düzeyi ile diğer lise öğrencilerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmuştur. Son olarak, Fatih Projesi ile ilgili öğrenci görüşlerinde anlamlı farklılıklar olduğuna ve Fen Lisesi öğrencilerinin, diğer lise öğrencilerine göre Fatih Projesi'ni daha uygun bulduklarına ulaşılmıştır.

Birinci problem durumu ile ilgili bulgulardan hareketle tablet bilgisayarlar derslerde aktif olarak kullanılamamaktadır. Tablet bilgisayarlar teknik sıkıntılar, içeriğinde bilgiyi saklama ve veri girişi problemi gibi durumlardan dolayı tarih derslerinde az fayda sağlayan eğitim aracı olarak gösterilebilir. Bu sonuç, Gelir (2015), Türe (2015), Hörküç (2014) ve Karakaya (2003)'nin çalışmalarında çıkan sonuçları destekler niteliktedir. Geçal'ın (2016) çalışmasında çıkan tablet bilgisayarların özel

öğretimde olumlu etki bırakması, normal öğretimde ders alan öğrencilerin tablet bilgisayarları amacına yönelik kullanmasında sıkıntıların olduğunu göstermektedir. Yaşaroğlu'nun (2018) çalışmasında da öğrencilerin teknolojiyi amacının dışında kullandığı belirtilmiştir.

Bilimsel alanda yapılan araştırmalar, daha önce de belirtildiği gibi, eğitim öğretimde eski ile yeniye kaynaştırmada büyük bir etkiye sahiptir. Bu çalışmada da öğrencilerin olumlu ve olumsuz maddelere yüksek katılım gösteriyor olmasından hareketle tarih öğretiminde akıllı tahtanın olumlu faydalar sağladığı yönünde bir sonuca ulaşılmıştır. Her ne kadar bu çalışmada öğrenciler olumsuz maddelere yüksek katılım göstermişse de bu olumsuz durumların teknik sorunlardan, öğretmenlerin kullanım durumu ve hizmetiçi eğitimin kalitesinin yetersizliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu çalışmada çıkan sonuç, Sayır (2014), Genesi (2009) Buff (2012), Ünal (2015), Hiçyılmaz (2015) Tatlı'nın (2014) ve Altun vd. (2018) yaptığı çalışmalardaki çıkan sonuçları destekler niteliktedir.

Üçüncü problem durumuna ilişkin bulgulardan hareketle, tarih öğretiminde Fatih Projesi'nin önemli ve kullanılabilir olduğuna ulaşılmıştır. Yapılan diğer araştırmalarda da görüleceği üzere, teknik altyapı, içerik ve hizmet içi eğitimlerin pratik yönü ağırlıklı olmak üzere zenginleştirildiğinde, çok faydalı bir şekilde hayata geçirilebileceği söylenebilir. Bu problem durumuna uygun olarak çıkan sonuç Yaşaroğlu (2018), Karataş (2014), Hörgüç (2014) ve Çiçekli'nin (2014) çalışmalarında çıkan sonuçlarla benzeşmektedir.

Tablet bilgisayarın tarih derslerinde kullanımının sınıf değişkenine göre 10. ve 11. sınıflar arasında anlamlı bir farklılığın 11. sınıflar lehine olduğuna ulaşılmıştır. Bu farklılığın 11. Sınıfların lehine çıkmış olmasında, öğretmen ve öğrenciler tarafından tablet bilgisayarların daha fazla kullanılmış olması ile tarih derslerinde bu teknolojinin daha çok amacına hizmet ettiği düşünülmektedir.

Okul türü değişkenine göre tarih derslerinde tablet bilgisayar kullanımında, Çok Programlı Lise öğrencileri ile Anadolu Meslek Lisesi öğrencilerinin diğer liselere göre olumlu yönde bir farklılık oluşturduğuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile, bu liselerdeki eğitimin daha çok pratik alet ve araçlarla yapıldığından, öğrencilerin tablet bilgisayara yönelik olarak da daha çabuk uyum sağladığı düşünülmektedir. Bu çıkan sonuç ile Fen Lisesi öğrencilerinin görüşlerinin bu liselerden düşük seviyede çıkmış olması tablet

bilgisayar kullanımının Fen Lisesindeki tarih derslerinde olumlu bir etki ortaya koymadığını düşündürmektedir.

Akıllı tahtanın tarih derslerinde kullanımını konusunda öğrencilerin, yüksek bir düzeyde katılım gösterdiğine ve buna bağlı olarak tarih derslerinde teknolojiye daha olumlu yaklaşımlarının olduğu söylenebilir. Öğrencilerin tarih derslerinde akıllı tahta kullanımına yüksek düzeyde katılım göstermesi, akıllı tahta ile onların ilgisinin çekildiği ve akıllı tahtanın, tarih dersinin soyut, sıkıcı ve sevimsizlikten kurtulmasına yardımcı olduğu söylenebilir. Bu çalışmadan çıkan sonuçlar, Yaşaroğlu'nun (2018), Yılmaz ve Naci'nin (2017) Ünal'ın (2015) çalışmasında çıkan, tarih derslerinde akıllı tahtaya ilişkin öğrencilerin olumlu görüşleri ile paralellik göstermektedir. Karanfiller vd. (2017) tarafından yapılan çalışma sonucunda çıkan mobil cihaz ve uygulamaların eğitim ve öğretimde kullanılabilirliği sonucunu desteklemektedir.

Smith vd. (2005) gibi bazı araştırmacılar ise, akıllı tahta gibi çok pahalı bir yükün altına girmenin yerine olan teknolojiyi akıllı tahta vb. eğitim araçlarının özelliklerinde kullanılabileceğine dair konunun tartışılmasının yararlı olacağı görüşündedir.

Son olarak, tarih derslerinde Fatih Projesi ile ilgili okul türü değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluştuğuna ve Fen Lisesi öğrencilerinin, diğer lise öğrencilerine göre Fatih Projesi'ni daha uygun bulduklarına ulaşılmıştır. Bu sonucun, Fen Lisesi Öğrencilerinin ve 11. Sınıf öğrencilerin tablet bilgisayar ve akıllı tahta kullanım düzeyinin yüksek olmasından ve öğretmenlerin bu teknolojilerle eğitim öğretim yapmaya daha çok imkan bulduklarından olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonucuna genel olarak bakıldığında lise tarih derslerinde, Fatih Projesi'nin tarih dersine ilgi uyandırmada, dersin soyut bir durumdan somut bir hale gelmesinde, dersin işlenişinde yer alan monoton anlatım tarzının sıkıcılığundan zevkli bir hale dönüşmesinde ve tarih dersinin öğreniminde büyük katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca projenin içerik yönünden eksiklikler içerdiğine, öğrencilerin sosyal hayatına negatif etki yaptığına ve projede yer alan teknolojik araçların kullanımını konusunda verilen eğitimin yetersiz kaldığına ulaşılmıştır.

Akıllı tahtaların tarih derslerinde kullanılması yönünde öğrencilerin görüşleri olumludur. Akıllı tahtalar, öğrencilerin tarih derslerindeki başarılarının artmasına, derste dikkatlerinin yüksek seviyede kalmasına, derse ilgilerinin çekilmesine ve dersin işlenişinin zevkli kılınmasına olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Bunun yanında akıllı

tahtaların ders tekrarında, öğrencinin derse katılımında ve dersin anlaşılmasında bazı sorunlara neden olduğu görülmektedir.

Tarih derslerinde, öğrencilerin Fatih Projesi ve akıllı tahtalar hakkındaki olumlu görüşleri tablet bilgisayar hakkında mevcut değildir. Anket verilerinden elde edilen bulgulardan hareketle tarih derslerinde tablet kullanımı konusunda öğrencilerin görüşleri olumlu veya olumsuz orta seviidedir. Bu da derslerde tablet bilgisayarın aktif kullanılmadığını veya kullanılmadığını göstermektedir. Bu sonuçlar her ne kadar bir durumu yansıtmış olsa da küçük bir araştırma olması ve tarih derslerinde bu teknolojinin çok araştırılmış olmaması nedeniyle kesin yargılara ulaşmak mümkün değildir.

ÖNERİLER

Yapılan araştırma sonucuna göre,

- Akıllı tahtaların, tarih öğretiminde kullanılması olumlu sonuçlar vermektedir ve bunun devamı için de öğretmenlerin akıllı tahtaları derslerde daha aktif olarak kullanmasının büyük fayda sağlayacağını söylenebilir.

- Derslerde akıllı tahtalar kullanılırken öğrencilere not almada kolaylık sağlamak için öğretmenlerin yardımcı olması ve onlara zaman vermesi önerilir.

- Akıllı tahta ile ders tekrarı, öğrencilere dersten sonra ve ders aralarında imkan verilerek veya öğretmenin ders işlenmeden önce işlediği dersi akıllı tahta kullanarak tekrar hatırlatması ile sağlanabilir.

- Öğretmenlere akıllı tahtayı aktif olarak kullanamayan öğrencilerin diğer öğrenci arkadaşlarından destek alarak aktif kullanıcı durumuna getirilmeye çalışılması önerilir.

- Eğitimci tarafından öğrencilere tablet bilgisayar ve akıllı tahtanın nasıl kullanılması gerektiği yönünde etkin bir eğitimin verilmesi, öğrencilerin bu teknolojileri kullanmada daha fazla yarar sağlamasına katkı sunacağı düşünülmektedir.

- Tablet bilgisayar ile öğrencilerin derslerde daha aktif katılımını sağlamak için öğretmenlerin ders işlenirken öğrencileri derse katacak teknikleri daha sık kullanması önerilir.

•Tarih derslerinde tablet kullanımını derslerde az kullanışlı ise tarihi hikâyeleri, romanları, tarihsel malzemeleri öğrenciye ulaştırmakla onların ilgisi çekilmeye çalışılabilir.

•Bu alanda araştırma yapacak kişiler için farklı örneklem grubuyla nitel bir çalışma yapılabilir.

•Tarih derslerinde bu teknolojilerin etkili olmasındaki faktörler veya etkili olamamasındaki nedenler üzerine nitel bir çalışma yapılması tarih alanına ve Fatih Projesi'nin değerlendirilmesine önemli bir katkı sunacaktır.

•Teknoloji kullanımının ağırlıklı olduğu dersler için öğrenciler, öğretmenler ve velilerin de teknolojik bilgisi temel seviyede olması gerekmektedir. Bu nedenle köylerde ve şehirlerde tüm halk için temel bilgisayar eğitimi verilmeli ve öğrenci ile veli arasında olan teknolojik bağ belirli bir seviyeye çıkartılmalıdır.

•Tablet bilgisayarların öğrencilerin sosyal hayatlarına zarar vermemesi için öğrencilere, öğretmenlere ve velilere bilinçli teknoloji kullanımı konusunda dönem başında, ortasında ve sonunda, bilgilendirme, izleme-takip ve değerlendirme seminerleri yapılması ve bu sayede yeni neslin teknolojiye hapsolmasının önüne geçilmesi sağlanmalıdır.

•Tarih derslerinde Fatih Projesi büyük faydalar sağlamakta olduğu, anket maddelerine öğrenci katılımının yüksek olması ile açıklanabilir. MEB tarafından özellikle akıllı tahta ve tablet bilgisayarlar için içerik geliştirmesi yapıldığında proje amacına daha çok hizmet etmiş olacaktır.

•Son olarak araştırmacılara, bu çalışmanın küçük bir alanda yapılmış olması ve çıkan sonuçların da bu alana ait olması nedeniyle farklı yerlerde yeni çalışmalar yapılması önerilir. Bu sayede tarih derslerinde akıllı tahta ve tablet bilgisayar kullanımının ne derece etkin olduğu farklı örneklem gruplarıyla da ortaya koyulmuş olacaktır.

KAYNAKÇA

- Acun, F., (2012). Yakın Dönem Tarihinin Ortaöğretimde Öğretimi: Problem ve Öneriler, *Turkish History Education Journal*, 1 (1), s. 32-55.
- Adıgüzel, T., Gürbulak, N. ve Sarıçayır, H., (2011). Akıllı Tahtalar ve Öğretim Uygulamaları, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 8, S. 15, s. 457-471.
- Akçayır, M., (2011). Akıllı Tahta Kullanılarak İşlenen Matematik Dersinin Sınıf Öğretmenliği Birinci Sınıf Öğrencilerinin Başarı Tutum ve Motivasyonlarına Etkisi, Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitim ABD Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Akgün, M., (2014). Matematik Dersinde Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Öğrenci Tutumu Ve Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi, Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü İlköğretim ABD Matematik Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Aksoy, H. Hüseyin, (2003). Eğitim Kurumlarında Teknoloji Kullanımı ve Etkilerine İlişkin Bir Çözümleme, *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*. C. 1, S. 4, Ankara: Eğitim Sen, s. 4-23,
- Aktekin, S., Harnett, P., Öztürk, M., Smart, D., (2009) *Çoklu Bakış Açısıyla Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretimi: Etkinlik Örnekleri*, Harf Eğitim Yayıncılık, Ankara.
- Aktürk, A. O., Mihci, S., Çelik, I., (2015). Metaphors of High School Student Aboutthe Concept of “Interactive Whiteboard”, *International Journal of Education in Mathematics Sciences and Technology*, 3(2), s. 120-131.
- Akyüz, Y., (2012). *Türk Eğitim Tarihi(M.Ö. 1000 – M.S. 2012)*, Pegem Akademi.
- Alkan, C., (1997). *Eğitim Teknolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Altan, T., Tüzün, H., (2011). *Teknoloji-Zengin Bireysel Öğrenme Ortamlarının FATİH Projesindeki Yeri*, Akademik Bilişim’11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 2 - 4 Şubat 2011 İnönü Üniversitesi, Malatya.

- Altın, H. M., (2014). Öğrenci, Öğretmen, Yönetici ve Veli Bakış Açısıyla Fatih Projesinin İncelenmesi, Ankara, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Altun, T., Gülay, A., Mazlum, P. B. S., (2018). İlk Defa Etkileşimli Tahta Kullanan Öğretmenlerin Algılarının İncelenmesi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 634-654.
- Arıcan, H., (2014). Tablet Bilgisayarın Ortaöğretimde Kullanımı: Fatih Projesi Örneği, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim ABD Medya ve İletişim Sistemleri YL Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Aslan, D., (2008). Ankara Kız Meslek Liseleri Nakış Bölümüne Devam Eden Eğitilebilir Özel Eğitim Gerektiren Öğrenciler İçin Uygulanan Kaynaştırma Uygulamalarının Değerlendirilmesi, Ankara, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aslan, E., (2006). Niçin Tarih Öğretiyoruz, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 20, s. 162-174.
- Ata, B., (Eylül 2013). *Emile Durkheim: Üçüncü Fransa Cumhuriyeti'nde Öğretmen Eğitimcisi ve Eğitim Görüşleri*, Ankara: PegemA Akademi Yay, s. 35-50.
- Ata, B., (1998). John Dewey ve İlköğretimde Tarih Öğretimi (1923-1930), *Atatürk'ün Cumhuriyetin İlanından Sonraki Hedefleri Sempozyumu*, İzmit: Kocaeli Üniversitesi ile Atatürk Araştırma Merkezi, s. 57-77.
- Aydın, G. ve Balım, A. G. (2005). "Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Modellendirilmiş Disiplinler Arası Uygulama: Enerji Konularının Öğretimi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38 (2), s. 145-166.
- Bağcı, H., (2013). Fatih Projesi Çerçevesinde Ortaöğretim Öğrencilerinin Akıllı Tahtaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bilici, A., Akdur, T. E., Yıldızbaşı, A., Günday, Ö., Çiçek, H., (2011). Eğitimde Fatih Projesinin Sağlaması Öngörülen Fayda ve Sosyal Etkileri, 5. *International Computer&Instructional Technologies Symposium* 22-24 September Fırat University, Elazığ.

- Bostan, İ., (2017). Üniversitelerde Tarih Eğitimi Yeterli Mi?, Geçmişin İzinde , Röportajlar Serisi -2, Yedikıta Kitaplığı, s. 46-49.
- Bozkurt, A, Altunok, E., (2011). Fatih Projesi Topyekûn Bir Dönüşüm Projesidir, *Bilişim Dergisi*, S.137, s. 110-117. <http://www.bilisimdergisi.org/s137> (02.04.2015).
- Buff, D. D., (2012). Investigating the Effects of Interactive Whiteboards on Student Achievement, A Dissertation Submitted to the Faculty in the Curriculum and Instruction Program of Tift College of Education at Mercer University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree.
- Bulut, İ., Koçoğlu, E., (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri (Diyarbakır İli Örneği), *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 19, s. 242-258.
- Candan, Ahmet S., Koçer, Ö., (Mart-2013). Tarih Dersindeki Kavramların Algılanma Düzeylerine İlişkin Bir Değerlendirme, Karabük, *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, S. 2, No. 1, s. 353-373.
- Cihan, G., (2005). Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi 1998 Programında Önerilen Ders Araç Gereçlerinin (Materyallerin) Değerlendirilmesi ve Öneriler, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi ABD Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çağlar, E., (2012). Yeni Medya Dolayımı Eğitim Ortamında Fatih Projesi Öğretmenlerinin Pedagojik Uygulamalarının Uluslararası Öğretmen Standartları ile Karşılaştırılması, İstanbul, Kadir Has Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeni Medya Yüksek Lisans Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çapa, M., (2002). Cumhuriyetin İlk yıllarında Tarih Öğretimi, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Mayıs-Kasım, S.29-30, s. 39-55.
- Çapa, M., (2012). Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyetine Geçiş Sürecinde Türkiye'de Tarih Öğretiminin Tarihçesi, *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 2, S. 3, s. 1-28.
- Çiçekli, E., (2014). Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Fatih Projesi Kapsamında Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri, İstanbul Aydın

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD İşletme Yönetimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Daşdemir, İ., Cengiz, E., Uzoğlu, M. ve Bozdoğan, A. E., (2012). Tablet Bilgisayarların Fen ve Teknoloji Dersinde Kullanılmasıyla İlgili Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin İncelenmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 9, S. 20, s. 495-511.

Demir, S. B., Yorulmaz, E., (2014). Tarih Derslerinde Akıllı Tahta Kullanım Durumunun İncelenmesi (Bir Durum Çalışması), *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 28, s. 16-38.

Demircioğlu, İ. H, (2006). Avrupa Ülkeleri ve Türkiye’de Tarih Öğretiminin Genel Amaçlarının Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi, *Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 12, S. 2, s. 133-146.

Demircioğlu, İ. H, (2014). *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Demircioğlu, İ. H., Turan, İ., (2012). *Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Pegem Akademi, Ankara.

Demircioğlu, İ. H., (2014). Türkiye’de Tarih Eğitimi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Yeni Türkiye Türk Eğitimi Özel Sayısı II*, S. 59, s. 1176-1186.

Dinç, E., (2009). Etkili Tarih Öğretimi, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 29., s. 1427-1451.

Değer, S., (2016). MEB’in İnternete Ödediği Ücret İnanılmaz, <http://www.guncelegitim.com/haber/10499-mebin-internete-odedigi-ucret-inanilmaz.html>.

Demirel, Ö. (Ed.), Yağcı, E., Eralp, A. (Ed.), (2009). *Eğitim, Öğretim Teknolojisi ve İletişim, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Pegem Akademi, Ankara, s. 1-27.

Eğitimde (Fatih) Projesi Bu Bir Reformdur, (2010). *KobiEfor Dergisi*, s. 48.

Ekici, S., Yılmaz, B., (2013). FATİH Projesi Üzerine Bir Değerlendirme, *Türk Kütüphaneciliği* 27, 2, s. 317-339

- Erdemir, N., Bakırcı, H., Eyduran, E., (2009). Öğretmen Adaylarının Eğitimde Teknolojiyi Kullanabilme Özgüvenlerinin Tespiti, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, Yıl 6, S. 3, s. 99-108.
- Eryılmaz, S., Salman, Ş., (2014). Fatih Projesi Kapsamında Yer Alan Öğretmen ve Öğrencilerin Projeden Beklentileri ve Bilişim Teknolojileri Kullanımına Karşı Algıları, *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi(EJOİR)*, C. 2, S. 1, s. 46-63.
- Geçal, İ., (2016). Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilere Tablet Bilgisayar Aracılığı İle Sunulan Eldesiz Toplama İşleminin Etkililiği, Bolu Abant İzzet Baysal Üniv. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim ABD. Zihin Engellilerin Eğitimi Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Gelir, F. T., (2015). Tablet Bilgisayarların Türk Öğrencilere İngilizce Kelime Öğretimindeki Etkililiği, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Genesi, D. J., (2009). Student Perceptions of Interactive Whiteboards in a Third Grade Classroom, Cedarville University Education Department.
- Grolier International Americana Encyclopedia, (1993) Eğitim, Sabah, Medya Holding A.Ş., C. 5, İstanbul.
- Güllüoınar, F., Kuzu, A., Dursun, Ö. Ö., Kurt, A. A., Gültekin, M., (Aralık 2013). Milli Eğitimde Teknoloji Kullanımı Ve Sonuçları: Velilerin Bakış Açısından Fatih Projesi'nin Pilot Uygulamasının Değerlendirilmesi, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 30, s. 195-216.
- Gündüz, M., (Mart 2018). Çanakkale Zaferini Nasıl Öğretelim, İnsan ve Hayat Dergisi, S. 97, s. 26-30.
- Gürkan, T., (Ed.) Varış, F., (1998). *Eğitim ve Psikoloji*, Alkım Yayıncılık, İstanbul.
- Gürol, M., Donmuş, V., Arslan, M., (2012). İlköğretim Kademesinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Fatih Projesiyle İlgili Görüşleri, *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 3(3).
- Hiçyılmaz, Y., (2015). Görsel Sanatlar Dersinde Öğrencilerin Akıllı Tahtaya Yönelik Tutumları Ve Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş
ğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Hörgüç, İ., (2014). Fatih Projesi'nin İstanbul İlinde Uygulanmasına İlişkin Yönetici ve
Öğretmenlerin Görüşleri, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Eğitim Bilimleri A.B.D. Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Yayınlanmamış Yüksek
Lisans Tezi.

Işık, H., (2008). Tarih ğretiminde Doküman Kullanımının ğrencilerin Tarihsel
Düşünme Becerilerine ve Başarılarına Etkisi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi A.B.D. Tarih ğretimi Bilim Dalı,
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Işık, H., (2011). Ortaöğretim Tarih Derslerinde Birinci ve İkinci El Kaynaklar İle
Etkinlik Temelli Ders İşlemenin ğrencilerin Tarihsel Düşünme Becerilerine
Etkisi, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, literature
and History of Turkish or Turkic*, Volume 6/1, p. 1323-1337.

İslamoğlu, H., Ursaavaş, . F., Reisoğlu, İ., (2015). Fatih Projesi zerine Yapılan
Akademik alışmaların İçerik Analizi, Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama,
C. 5, S. 1, ss. 161-183.

Karaağaçlı, M., Mahiroğlu, A., (2005). Yapılandırmacı Eğitim Açısından Teknoloji
Eğitiminin Değerlendirmesi, *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim
Fakültesi Dergisi*, S.16, s. 47-63.

Karaçöp, A., Doymuş, K., Doğan, A., Koç, Y., (2009). Öğrencilerin Akademik
Başarılarına Bilgisayar Animasyonları ve Jigsaw Tekniğinin Etkisi, *Gazi
niversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 29, S. 1, s. 211-235.

Karakaya, ., (2013). Fatih Projesi Kapsamında Pilot Okul Olarak Belirlenen
Ortaöğretim Kurumlarında alışan Kimya ğretmenlerinin Teknolojik
Pedagojik Alan Bilgisi Yeterlikleri, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Kimya Eğitimi A.B.D. Kimya ğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış
Yüksek Lisans Tezi.

Karal, H., Aktaş, İ., Turgut, Y. E., Gökoğlu, S., Aksoy, N., akır, ., (2013) Fatih
Projesine Yönelik Görüşleri Değerlendirme leği: Güvenilirlik ve Geçerlilik

Çalışması, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, C. 14, S. 2, s. 325-348.

Karanfiller, T., Göksu, H., Yurtkan, K., (2017). Özel Öğretim Gereksinimi Olan Öğrenciler İçin Temel Kavram Öğretimi Mobil Uygulama Tasarımı, *Eğitim ve Bilim*, C. 42, S. 192, 367-381.

Karasar, N., (Mart 2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Karataş, A., (2014). Lise Öğretmenlerinin Fatih Projesini Uygulamaya Yönelik Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Yeterliliklerinin İncelenmesi (Adıyaman İli Örneği), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi ABD, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kavak, Y., Arık, G., Çakır, M. ve Arslan, S., (2016). Fatih Projesinin Ulusal Ve Uluslararası Eğitim Teknoloji Politikaları Bağlamında Değerlendirilmesi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, C. 5, S. 2, s. 308-321.

Kaya, B., (2008). Sosyal Bilgiler Dersinde Teknoloji Kullanımı, *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 28, S. 3, s. 189-205.

Kaya, H., Aydın, F., (2011). Sosyal Bilgiler Dersindeki Coğrafya Konularının Öğretiminde Akıllı Tahta Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri, *Zeitschrift für die Welt der Türken*, Vol. 3, No. 1.

Kaya, N., (2008). Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnteraktif (Etkileşimli) Bilgisayar Destekli Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi B.D., Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Keser, H., (2014). Öğretmen ve Öğrencilerin Tablet Bilgisayar Kullanımında Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 4(1).

Khurmyet, G., (2016). Mobil Eğitim Teknolojisi Olarak Tablet Bilgisayarın Etkin Öğrenim Amaçlı Kullanımı: Özel Öğretim Kurumları Üzerine Bir Araştırma, Marmara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik A.B.D. Bilişim Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Kıralı, F. N., (2013). Fatih Projesi Kapsamında Dağıtılan Tablet-PC Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgi Teknolojileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kocaoğlu, B. Ü., (2013). Lise Öğretmenlerinin Fatih Projesi Teknolojilerini Kullanmaya Yönelik Öz-Yeterlilik İnançları: (Kayseri İli Örneği), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi ABD, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Koçak, Ö., (2013). Fatih Projesi kapsamındaki LCD Panel Etkileşimli Tahta Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Tutumları (Erzincan İli Örneği), Erzurum Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi ABD, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kurtdede, F. N., (2008). İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri, *Kuramsal Eğitimbilim*, 1 (1), s. 48-61.
- MEB, (2009). MEB 2010-2014 Stratejik Planı, Ankara
- MEB, (2011). Ortaöğretim 10. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı ve 10. Sınıf Seçmeli Tarih Dersi Öğretim Programı, Ankara.
- Polat, E., (2014). Öğretmen adaylarının Fatih Projesi Çerçevesinde E-İçerik Geliştirme Becerilerinin Değerlendirilmesi, Elazığ, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Safran, M., (2002). Türk Tarih Öğretimi ve Meseleleri, *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, C. 17, s. 935-942.
- Sakaoğlu, N., (1995). İlkokul Tarih Programları ve Ders Kitapları İçinde, S. Özbaran (Yay. Haz.), *Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları: 1994 Buca Sempozyumu*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, s. 135-144.
- Salman, Ş., (2013). Fatih Projesi Kapsamında Yer Alan Öğretmen ve Öğrencilerin Projeden Beklentileri ve Bilişim Teknolojileri Kullanımına Karşı Algıları Üzerine Bir araştırma, Ankara, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Büro Yönetimi Eğitimi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Sayır, M. F., (2014). Students' and Teachers' Attitudes Towards Interactive Whiteboards Used in English Courses via Fatih Project and the Effects of IWBson Speaking Skill, Çağ Universty Institute of Social Sciences Deparment of English Language Teaching, Master of Arts.
- Sever, R., Yalçınkaya, E., Mazman, F., (2009). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Etkili Bir Öğretim Yöntemi: Dramatizasyon, *Atatürk Üniversitesi Dergisi*, 13 (1), s. 155-166.
- Smith, H. J., Wall, K., Higgins, S., Miller, J., (2005) Interactive Whiteboards: Boonor Bandwagon A Critical Review of the Litareture, *Jurnal of Computer Assisted Learning*, 21, s. 91-101.
- Sünkür, M., Şanlı, Ö., Arabacı, İ. B., (2011). Akıllı Tahta Uygulamaları Sonucunda İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Görüşleri (Malatya Örneği), 5. *İnternational Computer&İnstructional Technologies Symposium* 22-24 September Fırat University, Elazığ.
- Sweeney, T., (2013). Understanding the Use of Interactive Whiteboards in Primary Science, *Australasian Jurnal of Educational Technology*, 29(2), s. 217-232.
- Şimşek, A., (2006). Tarihsel Romanın Eğitimsel İşlevi, *Bilig*, S. 37, s. 65-88.
- Tatlı, C., (2014). Akıllı Tahtaların Etkileşim Özelliklerine İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Tekinarslan, E., (2006). Eğitim Teknolojisi: Teorik ve Kavramsal Temeller, *Abant İzzet Baysal Üniv. Eğitim Fakültesi Dergisi*. C. 6., S.1. s. 113-130.
- Tekelioğlu, S., Sürücü, M., Uğur B., Sönmez, A., Ok, M., Eren, F., (2010). Smart Board'(Akıllı Tahta)un Eğitime Entegrasyonu Sunum Raporu, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Toker, M., M., (2003). Aktif Öğrenme, *Mevzuat Dergisi*, Yıl. 6, S. 61.
- Tunç, A., (1969). Öğretimin Ekonomik Yönleri ve Eğitimde Yeni Gelişmeler, *Amme İdaresi Dergisi*, S. 2/3,s. 82-100.

- Turan, İ., (2012). *Tarih Öğretiminde Bilişim Teknolojileri, Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Pegem Akademi, s. 207-223.
- Türe, C., (2015). Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Tablet Bilgisayarla Eğitime İlişkin Görüşleri, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Türel, K. Y., Tristan E. J., (2012). Teachers Beliefs and Use of İnteraactive Whiteboards for Teaching and Learning, *Educational Technology&Society*, 15 (1), s. 381-394.
- Türkiye Bilişim Derneği, (2011). *Bilişim 2011 Değerlendirme Raporu*, Ankara.
- TBMM, (2012). Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu Raporu, S. Sayısı.381, 2. Kısım, 5. Bölüm s. 640-741.
- Ünal, K., (2015). Ortaöğretim Kurumlarında Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşleri, Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Varış, F., (1998) *Eğitimi Bilimine Giriş*, Alkım Yayıncılık, İstanbul.
- Yalavuz, G., (2006). Türkiye’de Tarih Öğretimde Aktif Yöntemin Uygulanışı, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tarih Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Yaşaroğlu, C., (Bahar-2018). Öğretmenlerin Fatih Projesinden Beklentileri ile Proje Hakkındaki Önerilerinin İncelenmesi, *Bingöl Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl. 8, C. 8, S. 15.
- Yeşilyurt, E., (2007). Öğretim Araç-Gereçleri Kullanımına Etki Eden Faktörler, *E-Journal of New World Sciences Academy*, Vol. 2, No. 4.
- Yıldız, Ö., (2003). Türkiye’de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çağdaş Çözüm Önerileri, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 15, 2003/2, s. 181-190.
- Yıldızhan, Y. H., (2013). Temel Eğitimde Akıllı Tahtanın Matematik Başarısına Etkisi, *Middle Eastern&African Journal of Educational Research*, İssue 5, s. 110-121.

- Yılmaz, H. H., (2012). Öğretmenlerin Eğitimde Teknoloji Kullanımı Konusunda Tutumlarının Değerlendirilmesi (Şişli Endüstri Meslek Lisesi Örneği), Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgi Teknolojileri A.B.D., Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yılmaz, İ., (2006). Eğitim Fakültesinde Eğitim Görmekte Olan Öğretmen Adaylarının Bilgisayar ve İnternet Kullanımına Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim A.B.D. Sosyal Bilgiler Eğitim Programı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yılmaz, K., Horzum, M. Barış, (Güz 2005). Küreselleşme, Bilgi Teknolojileri ve Üniversite, Malatya, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 6, S. 10, s. 103-121.
- Yılmaz, K., Naci, S., (2017). Eğitimde Tablet Bilgisayar ve Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri, *International Journal of Innovative Research in Education*, 4(1), 17-27.
- Yılmaz, M., (2007). Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Teknoloji Eğitimi, G.Ü. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 27, S. 1, s. 155-167.
- Yörük, T., (2013). Genel Lise Yöneticileri, Öğretmenleri ve Öğrencilerin Teknolojiye Karşı Tutumları ve Eğitimde Fatih Projesinin Kullanımına İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri A.B.D., Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

WEB KAYNAKLARI

- Akıllı Tahta, (03.03. 2015).
www.dijitalders.comhttp://www.dijitalders.com/icerik/91/5167/akilli_tahta_nedir.html#.VYRCJfntmko Erişim Tarihi: 03.03.2015
- Fatih Projesi, (04.04.2015).
www.melikgazibitefo.gov.tr/http://www.melikgazibitefo.gov.tr/index.php/fatih-projesi-egitimleri
- Örnekleme, (17.07.2014). [www.turgutozal.edu.tr
http://www.turgutozal.edu.tr/lvurgun/contents/lvurgun/files/AY%204%20.pdf](http://www.turgutozal.edu.tr/http://www.turgutozal.edu.tr/lvurgun/contents/lvurgun/files/AY%204%20.pdf). Erişim Tarihi: 17.07.2014
- Smart Tech., (2006). documents\interactivewhiteboardsandlearning_2.pdf. Erişim Tarihi: 20.05.2015.
- Z-Kitap, (15.04.2015). www.z-kitap.com,
<http://www.z-kitap.com/fatih-projesi/>Erişim Tarihi: 15.04.2015
- Z-Kitap, (15.04.2015). www.z-kitap.com
<http://www.z-kitap.com/category/fatih-projesi/>Erişim Tarihi: 15.04.2015

EKLER

EK 1.

ANKET FORMU

<p style="text-align: center;">Sevgili Öğrenciler!</p> <p>Bu araştırma ile tarih derslerinde tablet bilgisayar ve akıllı tahta kullanımihakkında öğrenci görüşleri alınacaktır. Anket formuna adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur. Tercihlerinizi kutularda gösterilen sayının yanına (Ör: 1 X) çarpı işareti koyarak belirtiniz. Bu araştırmadan elde edilen bulgular yalnızca akademik çalışmalarda kullanılacak ve verdiğiniz bilgiler saklı tutulacaktır.</p> <p>Bu araştırmanın sağlıklı sonuçlar verebilmesi ve emeklerin boşa gitmemesi, sizin tarafınızdan bu sorulara verilen cevaplardaki samimiyetinize bağlıdır.</p> <p>Bu konudaki desteğinizden dolayı teşekkür ederiz.</p>					
CİNSİYET		OKUL TÜRÜ		SINIF TÜRÜ	
ERKEK ( ) KIZ ( )		a) Fen Lisesi ( ) b) Anadolu Öğretmen Lisesi ( ) c) Anadolu Lisesi ( ) d) İ. Hatip Lisesi ( ) e) Meslek Lisesi ( ) f) Diğer:		10 ( ) 11 ( )	
TARİH DERSİNDE TABLET BİLGİSAYAR KULLANIMI İLE İLGİLİ ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ					
İFADELER	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Tablet bilgisayar Tarih dersine çalışmamı olumlu yönde etkilemektedir.	1	2	3	4	5
Tablet bilgisayar Tarih dersini anlamamı kolaylaştırmaktadır.	1	2	3	4	5
Tablet bilgisayarla Tarih dersindeki başarımlarım artmaktadır.	1	2	3	4	5
Tablet bilgisayar ile Tarih dersini tekrar etmekte zorlanmaktayım.	1	2	3	4	5
Tablet bilgisayarla Tarih dersine ilgim artmaktadır.	1	2	3	4	5
Tablet bilgisayar ile Tarih dersine katılımım azalmaktadır.	1	2	3	4	5
Tablet bilgisayar derste not almamı kolaylaştırmaktadır.	1	2	3	4	5

Tablet bilgisayar Tarih dersinde dikkatimi arttırmaktadır.	1	2	3	4	5
Tablet bilgisayar içerisindeki oyunlar Tarih dersine çalışmamı azaltmaktadır.	1	2	3	4	5
TARİH DERSİNDE AKILLI TAHTA KULLANIMI İLE İLGİLİ ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ					
Akıllı tahta Tarih dersine çalışmamı olumlu yönde etkilemektedir.	1	2	3	4	5
Akıllı tahta Tarih dersini anlamamı zorlaştırmaktadır.	1	2	3	4	5
Akıllı tahta ile Tarih dersindeki başarımlarım artmaktadır.	1	2	3	4	5
Akıllı tahta Tarih dersini tekrar etmemde kolaylık sağlamamaktadır.	1	2	3	4	5
Akıllı tahta Tarih dersinde daha hızlı not almamı sağlamaktadır.	1	2	3	4	5
Akıllı tahta ile Tarih derslerimiz daha zevkli ve ilgi çekici hale gelmektedir.	1	2	3	4	5
Akıllı tahta ile Tarih dersine katılımım azalmaktadır.	1	2	3	4	5
Akıllı tahta kullanımı Tarih dersinde dikkatimi arttırmaktadır.	1	2	3	4	5
GENEL OLARAK FATİH PROJESİNİN TARİH EĞİTİMİNE KATKISI İLE İLGİLİ ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ					
Fatih projesi Tarih dersinde öğretme/öğrenme amaçlı faydalı olmaktadır.	1	2	3	4	5
Fatih Projesi Tarih dersinde içerik (konu) yönünden yetersiz kalmaktadır.	1	2	3	4	5
Fatih projesinde kullanılan araçlar Tarih dersinde kullanışlı değildir.	1	2	3	4	5
Fatih projesindeki araçları kullanmak için verilen eğitim, yeterli değildir.	1	2	3	4	5
Fatih projesinde kullanılan araçlar Tarih dersinde öğretme ve öğrenmeye uygundur.	1	2	3	4	5
Fatih projesi ile Tarih dersleri daha ilgi çekici hale gelmektedir.	1	2	3	4	5
Fatih projesi ile Tarih derslerine daha istekli girilmektedir.	1	2	3	4	5
Fatih projesi çevremle olan sosyal hayatımı (arkadaşlarla maç, sinema vb.) zayıflatmaktadır.	1	2	3	4	5
Fatih projesi ile Tarih dersleri daha çabuk öğretilmekte/öğrenilmektedir.	1	2	3	4	5
TOPLAM:					

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya katılan liseler ve öğrenci sayıları.....	56
Tablo 2. Tablet bilgisayar kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri	59
Tablo 3. Akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri	60
Tablo 4. Fatih Projesi'ne ilişkin öğrenci görüşleri.....	61
Tablo 5. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin tablet kullanımına ilişkin görüşlerinin t-testi sonuçları	62
Tablo 6. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşlerinin t-testi sonuçları.....	63
Tablo 7. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin Fatih Projesi'ne ilişkin görüşlerinin t-testi sonuçları	63
Tablo 8. Öğrencilerin tablet kullanımına ilişkin algılarının sınıf düzeyi değişkenine göre t-testi sonuçları.....	64
Tablo 9. Öğrencilerin akıllı tahta kullanımına ilişkin algılarının sınıf düzeyi değişkenine göre t-testi sonuçları.....	64
Tablo 10. Öğrencilerin Fatih Projesi'ne ilişkin algılarının sınıf düzeyi değişkenine göre t-testi sonuçları.....	65
Tablo 11. Okul türü değişkenine göre tablet kullanımına ilişkin varyans analizi sonuçları.....	66
Tablo 12. Okul türü değişkenine göre akıllı tahta kullanımına ilişkin varyans analizi sonuçları	67
Tablo 13. Okul türü değişkenine göre Fatih Projesi'ne karşı algılarına ilişkin varyans analizi sonuçları	68

ÖZGEÇMİŞ

Kahramanmaraş'ın Türkoğlu ilçesine bağlı Küçükimalı Köyü'nde 01.12.1989 yılında dünyaya geldi. İlköğretimini Türkoğlu Fatih İlköğretim Okulu'nda tamamladı. Ortaöğretimi, Kahramanmaraş On Dokuz Mayıs Lisesi'nde tamamladı. 2011 yılında, Malatya İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı'ndan mezun oldu. 2013 yılı Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programına Başladı. Orta seviye Endonezya ve Malezya dili bilmektedir.

